

Publication Committee
Faculty of Humanities and Social Sciences
University of Sri Jayewardenepura

E-Repository of Humanities and Social Sciences
Publication Committee
Faculty of Humanities and Social Sciences
University of Sri Jayewardenepura

Author Consent Form

Please provide the following information of your book/publication (please note that one consent form needs to be filled for each publication if you have more than one).

1. Title of the publication : විචාරණ උපදේශන සහ පොතේ පිටපත්
2. Author/ Authors : Prof. K. Lankamulla
3. Publisher : Author Publication
4. Year of Publication : 2012
5. ISBN (if applicable) : 955-99877-0-4
6. Access option : Open Access

Author/copyright owner consent:

I/we Prof. K. Lankamulla
(your name/names), as the author/s or copyright owner/s, would like to provide my/our consent for making available the above publication on the E-Repository of Humanities and Social Sciences of the University of Sri Jayewardenepura. I also would like to provide my consent to allow the E-Repository Management Committee to make the publication accessible to the students of University of Sri Jayewardenepura and public.

Signature of the Author/s or Copyright owner/s:

Date: 19/09/23

දීවිතාළ

අමුණුම්
(B) 01

උගතුන්
සහ සිංහල
සාහිත්‍යය

කුසුමලතා මංකල්ල

**දිව්‍යාමක උගතුන්
සහ
සිංහල සාහිත්‍යය**

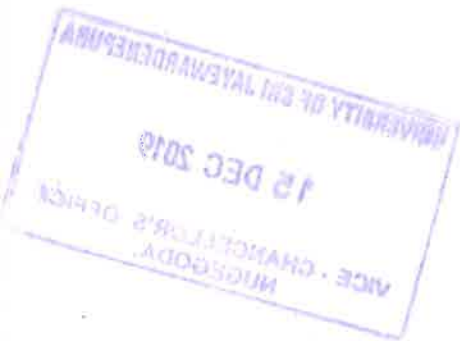
UNIVERSITY OF SRI JAYAWARDENEPURA
15 DEC 2019
VICE - CHANCELLOR'S OFFICE
NUGEGODA.

ද්විතීයික උගතුන්
සහ
සිංහල සාහිත්යය

කුසුමලතා ලංකාමුල්ල

කර්තෘ විසින් ප්‍රකාශිත යි.

2012

© කුසුමලතා ලංකාමුල්ල

ප්‍රථම මුද්‍රණය: 2006

ද්විතීයමුද්‍රණය: 2012

ශ්‍රී ලංකා ජාතික පුස්තකාලය - ප්‍රකාශනගත සුවිකරණ දත්ත

ලංකාමුල්ල, කුසුමලතා

ද්විභාෂක උගතුන් සහ සිංහල සාහිත්‍යය/කුසුමලතා

ලංකාමුල්ල විසිනි.

පන්තිපිටිය: කර්තෘ, 2012

පි, 52 :සෙ.මී. 21

ISBN 955-99877-0-4

මිල රු.150.00

i. 891.48 ඩිවි 22

ii. ග්‍රන්ථ නාමය

1. සිංහල සාහිත්‍ය

ISBN 955-99877-0-4

කවර නිර්මාණය

ලලිතකලාවේදී චන්දන වීරසිංහ

කවර ප්‍රතිනිර්මාණය

සාගර කුමාර

පරිගණක අකුරු සැකසුම

ශීතා කාන්ති හේරත්

මුද්‍රණය:

සහජ ඇඩ්වටයිසින්

86, කොලොන්නාව පාර,

කොලොන්නාව.

sahaja33@gmil.com

Bilingual Scholars and Sinhala Literature

By

Kusumalatha Lankamulla

Published by the Author

2012

කර්තෘගේ වෙනත් කෘති

- ◆ අද මගේ දවසයි (ලමා කතා), පන්තිපිටිය, 2001
- ◆ නූතන සිංහල සාහිත්‍යයේ පුරෝගාමියා ජේම්ස් ද අල්විස් (ශාස්ත්‍රීය), පන්තිපිටිය, 2002.
- ◆ කතා කරන අශ්වයා (ලමා කතා), පන්තිපිටිය, 2004

පුජා ව පුජනීයානං....

නිර්මාණ රස වින්දනය
යනු කවරක් ද යි නො දන්නා
හයහතර නොතේරුණු විශේ දී
එහි පළමු පාඩම කියා දුන්....

වගකීම යනු කුමක් ද යි
නොදන්නා බිළිඳු විශේ දී
සමාජය වෙත වගකීම් ඉටු කරන්නේ
කෙසේ ද යි පෙන්වා දුන්....

වෙරළ ගෙඩියටත් වඩා කුඩා දේ
හත් දෙනෙකුටත් වැඩියෙන්
බෙදා හදා ගන්නේ කෙසේ ද යි
අවබෝධ කොට දුන්

අවසන ඔහු සිටි ඉසව්වෙන්
මහමුහුද ගොඩට විත්
ජීවිතය ද රැගෙන සඟවාගෙන
අපට අනිත්‍යය පිළිබඳ පාඩම ද
පසක් කර දුන්....

එවක
හ/සිටිනාමළුව විද්‍යාලයේ
ප්‍රධානාචාර්යවරයා ව සිටි
ආදරණීය
රැනී අමරදාස
ගුරු පියාණන්ගේ
දෙපා මුල
මේ කුඳු ගත සෙනෙහසින් තබමි.

තුනි ප්‍රද

- ◆ ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලයේ දී අපට ශිල්ප දුන් අපවත් වී වදාළ පූජ්‍යපාද මහාචාර්ය ගතාචාර්ය ධම්මපාල නාහිමියන්වහන්සේට
- ◆ සේවාර්ථක මහාචාර්ය ඒ.වී. සුරවීර මහත්මා සහ මහාචාර්ය රත්න විජේකුමාර මහත්මා යන ඇදුරුදුන් දෙපළට
- ◆ සේවාර්ථක මහාචාර්ය තිස්ස කාරියවසම් මහත්මා, ජ්‍යෙෂ්ඨ මහාචාර්ය සුනිල් ආරියරත්න, ජ්‍යෙෂ්ඨ මහාචාර්ය විමල් විජයරත්න, වත්මන් අංශප්‍රධාන මහාචාර්ය දම්මික දිසානායක මහත්මා ඇතුළු මා ගුරු පියවරුනට
- ◆ පූජ්‍යපාද මහාචාර්ය කිවුලේගෙදර නාරද හිමියන් ඇතුළු සිංහල සහ ජනසන්නිවේදන අධ්‍යයනාංශයේ මා සහෝදර ඇදුරු මඩුල්ලට
- ◆ පූජ්‍යපාද ආචාර්ය මාදුරුමයේ ධම්මිස්සර හිමියන් ඇතුළු කොට ඇති අප හිතවත් මහා සංඝයා වහන්සේලාට
- ◆ මට මේ ජීවිත කාලයේ දී ශිල්ප දුන් ගුරු මව්වරුනට, පියවරුනට
- ◆ අප සරසවියේ උපකුලපති ආචාර්ය එන්.එල්.ඒ. කරුණාරත්න මහත්මා, ආචාර්ය ප්‍රණීන් අභයසුන්දර මහත්මා, ආචාර්ය ජයන්ත ජයසිරි මහත්මා ඇතුළු විදුදය සුධිමතුනට
- ◆ සිය වෘත්තීය කටයුතු මධ්‍යයේ කිසිදු පැකිලිමකින් තොර ව මෙහ පිට කවරය නිම කරදුන් ලලිතකලාවේදී වන්දන වීරසිංහ සහායයාට
- ◆ ද්විතීය මුද්‍රණයේදී එය ප්‍රතිනිර්මාණය කළ සාගර කුමාර සහායයාට
- ◆ අපගේ ලේඛන කටයුතු මතු නො ව ජීවිත කටයුතුවලදීත් මිත්‍රත්වයේ දැන දිගු කරන ධර්මවර්ධන දිසානායක සහ දිනසිරි දිසානායක දෙසොහොවුරන් ඇතුළු පවුලේ සැම දෙනාට
- ◆ දුකේදීත් සතුටේදීත් නිරන්තරයෙන් අප ළඟ රැඳෙන වන්දික චේරගල, මනෝජී පෙරේරා, වානක - මධු සුවළ, රත්නප්‍රිය විජේරත්න, වීරසිංහ, රසික, රසිඳු ඇතුළු සජ්ජන කැළට
- ◆ වන්දනාස, සෝමපාල මාමලා ඇතුළු සියලු ඥාති හිත මිත්‍රාදීන්ට
- ◆ විශේෂඥ වෛද්‍ය එල්.ඒ.ඩබ්ලිව්. සිරිසේන, වෛද්‍ය සනත් හෙට්ටිගේ, වෛද්‍ය වන්දසිරි වැලිවිට යන ජීවක සහායයනට
- ◆ අනිල් අබේගුණවර්ධන, වන්දසේන මගගේ සහායයනට සහ විදුදයෙහි අපගේ ආදරණීය ශිෂ්‍ය ප්‍රජාවට අප හදපිරි සෙනෙහස මේ මොහොතේ පළ කර සිටිමි.

- ◆ මීට වසර කිහිපයකට පෙරාතුව මෙම කුඩා නිබන්ධයට කරුණු සෙවීමේ දී උපකාර කළ අභාවප්‍රාප්ත කිවිපති පණ්ඩිත විමල් අභයසුන්දර විද්වතාණන් ගෞරවයෙන් සිහිපත් කරමි.
- ◆ 19 වන සියවස පිළිබඳ ව කරනු ලැබූ මෙම අධ්‍යයනයේ දී නිරන්තරයෙන් මට සිහිපත් වන දෙදෙනෙක් වෙති. ඒ කවීන්ද්‍ර වන්දුසේන රණසිංහ පියාණන් සහ ආර්.එම්. සමන් නම් සිත්තර සහෝදරයා ය. මේ දෙදෙනා ස්වරූප දෙකකින් මෙම අධ්‍යයනයේ දී මට සහාය වූහ. 19 වන සියවස පිළිබඳ ව වූ ශ්‍රැතීමාත්‍ර රසවත් සිදුවීම් මහත් රාශියක් කිවිවර වන්දුසේන රණසිංහ පියාණෝ අපට කිළිණ කළහ. මෙයින් වසර ගණනාවකට පෙර සමන් සිත්තර සහෝදරයා, ඉංග්‍රීසීන් සහ ඔවුන්ගෙන් මෙරටට සිදු ව බලපෑම පිළිබඳ ව නොමඳ ව මා හා කතා කොට තිබිණි. ඔවුන් දෙදෙනා අපරිමිත සෙනෙහසින් සමරමි.
- ◆ මෙවන් කටයුතුවලට ඇවැසි විශ්‍රාමය සොයා ගනුවස් අපට උපකාර කරන සමන් අයියාගේ මෑණියන් ද සිහිපත් කරමි.
- ◆ සෙනෙහස පමණක් ඉතිරි කොට අපෙන් සමුගත් දයාබර පියාණන්, මගේ මෙවන් කටයුතු දෙස දුර සිට දැස් දල්වා බලා සිටින මගේ ආදරණීය මෑණියන්, ශ්‍රීමන්ත මල්ලී, නෝනා නංගී ඇතුළු පවුලේ සැමත්, නොකල්හි විශෝවුණු දයාබර පුංචි තාත්තාත්, ආදරණීය පුංචි නැන්දා, මාමා ඇතුළු පවුලේ සැමත්, දයාබර ලොකු අක්කා, අයියා සහ පවුලේ සැමත් සෙනෙහසින් සමරමි.
- ◆ මගේ ජීවිතය ඇගේ ජීවිතයෙහි කොටසක් යයි සිතන සුදු නංගීන් ජීවිත සරතැසෙන් මා මුදවන මා දියණිය කුසුම්වර්ෂාත් මා ප්‍රියයාණ සමන් වන්දු රණසිංහයන් ආදරයෙන් සිහිපත් කර ගනිමි.
- ◆ අවසන් වශයෙන් මෙහි නම් නොසඳහන් නමුත් අප සියලු ළබැදියන් වෙත කෘතඥ පළ කර සිටිමි.

කුසුමලනා ලංකාමුල්ල

පටුන

	පිටු අංක
පෙරවදන	13, 14
I හැඳින්වීම	15, 16
II කෝල්බෘක් - කැමරන් ප්‍රතිසංස්කරණ	16 - 18
III මිෂනාරීන්ගේ ක්‍රියාකාරීත්වය	19, 20
IV කෝශ සහ ව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථ	20, 21
V සමාජීය තත්ත්වය වෙනස්වීම	21, 22
VI මුද්‍රණ කර්මාන්තය සහ පුවත්පත් ව්‍යාපාරය	23 - 27
VII සිංහල සාහිත්‍යයට නවාංග එක්වීම	28 - 31
VIII බෞද්ධ ආරාමික අධ්‍යාපනය	32 - 37
IX ආගමික වාද විවාද	37 - 41
X නිගමනය	42 - 43
සමාශ්‍රිත ග්‍රන්ථ	44 - 52

පෙරවදන

ශ්‍රී ලංකාවෙහි ද්විභාෂක උගතුන්ගේ පහළවීම සහ එයින් සිංහල සාහිත්‍ය ක්‍ෂේත්‍රයට සිදු වූ බලපෑම පිළිබඳ ව මෙම කෘතියෙන් සැකෙවින් සාකච්ඡා කැරෙයි. විදේශීය ජාතීන්ගේ ආගමනයත් සමග ලාංකේය සමාජයෙහි ඇති වූ විපර්යාසයන්ගෙන් ඇතැමෙක් ලාංකේය සාහිත්‍ය ක්‍ෂේත්‍රය පෝෂණය කිරීමෙහිලා සමත් වූහ. ද්විභාෂක උගත්තු යනු කවරහු ද? ඔවුන් පහළ වන්නේ කවර සමාජ පසුබිමක ද යනාදී කරුණුත් එම ද්විභාෂකයන්ගේ සාහිත්‍යමය දායකත්වය කවරාකර ද යන්නත් මෙම කෘතියෙන් සැකෙවින් සාකච්ඡාවට ලක් වෙයි.

ලන්දේසි, පෘතුගීසි යන බටහිර ජාතීන් දෙකොටසට ම වඩා ලංකාවේ සමාජ සහ සංස්කෘතික පරිසරය කෙරෙහි වඩාත් ම බලපෑම් කරන ලද්දේ ඉංග්‍රීසින් විසිනි. උඩරට ගිවිසුමට අදාළ කොන්දේසි ප්‍රකාර ව ක්‍රියාත්මක නොවූ ඉංග්‍රීසිහු, ලාංකේය සමාජ සංස්ථාවේ යාන්ත්‍රණය ක්‍රමයෙන් බිඳින්නට ක්‍රමෝපායයන් සකස් කළහ. එයට හොඳම නිදසුන සැපයෙන්නේ කෝල්බෲක්-කැමරන් ප්‍රතිසංස්කරණවලිනි. ඉංග්‍රීසි භාෂාවත්, කතෝලික ආගමත් තහවුරු කොට ලාංකේය සංස්කෘතිය උඩු යටිකුරු කිරීමට යටෝක්ත ප්‍රතිසංස්කරණ සමත් විය.

ඒ සියලු දේ එසේ සිදු වුවත් මිෂනාරි ප්‍රයත්නය අනුමත කිරීමෙන් පසු මෙරටට පැමිණි මිෂනාරිවරු ද ඇතැම් සිවිල් නිලධාරීහු ද සිංහලයත්, බුද්ධාගමත්, සංස්කෘතියත් හදාරන්නට පෙළඹුණහ.

ඉංග්‍රීසි මාධ්‍ය අධ්‍යාපනය තහවුරු වීමෙන් අනතුරු ව පිරිවෙණ අප්‍රධාන තත්ත්වයට පත් වුවත් මේ සියල්ලෙන් පහර වැදී නැඟී සිටි සිංහලයෝ වෙස්වලාගත් ආශිර්වාද ලත් වූවන්

සෙයින් ඉංග්‍රීසිය ඉගෙන ගැනීමටත් මෙරටට ඉංග්‍රීසින්ගෙන් වූ අතවර ලෝකයට කියා පෑමටත් ඉංග්‍රීසිය ම උපයෝගී කොට ගත්හ.

මේ අතර ලංකාවේ මුද්‍රණ කර්මාන්තය ආරම්භවනුයේ ආගමික පත්‍රිකා මුද්‍රණය කොට ආගම ප්‍රචාරය කිරීමේ ප්‍රධාන අරමුණෙන් වුවත් ලාංකේය භික්ෂූන් වහන්සේලාත් බෞද්ධ දානපතියන් එක් ව ලාංකේය සංස්කෘතියේ පුනර්ජීවනය උදෙසා පුවත්පත් සඟරා බිහි කරන්නටත් සම්භාව්‍ය සිංහල සාහිත්‍ය කෘති සංස්කරණය කොට මුද්‍රණය කරන්නටත් පෙළඹුණහ.

මෙම ක්‍රියාදාමය හේතුවෙන් එතෙක් නොවූ විරූ පුවත්පත් සඟරා සහ පතපොත ලාංකේය සමාජයෙහි සුලබ වන්නට විය. මේ තත්ත්වය ඉංග්‍රීසි ජාතිකයන් ද බලාපොරොත්තු නොවූවකි.

මේ සම්භාව්‍ය කෘති සංස්කරණ කටයුතුවලට සහ පුවත්පත් සඟරා එළි දැක්වීමට සම්බන්ධ වූ සිංහල උගත්තු බොහෝ දෙනා පාලි, සංස්කෘත ආදී ප්‍රාචීන භාෂා මෙන් ම ඉතා හොඳින් ඉංග්‍රීසිය ද උගත් අය වූහ. අභිනවයෙන් පහළවුණු මේ උගතුන් සහ ඔවුන්ගේ ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ ව මේ නිබන්ධිකාවෙන් සැකෙවින් කරුණු ඉදිරිපත් කැරෙයි.

එක් පැත්තකින් මෙය දහනව වන සියවසෙහි පැතිරුණු සමාජීය, සාහිත්‍යයික, ආගමික පරිසරය පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීමකැ යි ද කිව හැකි ය.

කුසුමලතා ලංකාමුල්ල
ජ්‍යෙෂ්ඨ කථිකාවාරිය
සිංහල හා ජනසන්නිවේදන අධ්‍යයනාංශය,
ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය,
ගංගොඩවිල, නුගේගොඩ.
2006.10.08

I

හැඳින්වීම

Bilingual බයිලින්ගුවල් යන ඉංග්‍රීසි වචනයෙහි ද්විභාෂාත්මක, එ නම් භාෂා දෙකක් ඉතා හොඳින් හැසිරවිය හැකි, භාෂා දෙකක දක්වන මනා නිපුණතාව යන සාමාන්‍ය අර්ථය ඇත. තම මාතෘ භාෂාවට අමතර ව තවත් භාෂාවක් පිළිබඳ අවබෝධය, කියවීම, ලිවීම, කථාව, මනා ව හසුරුවන පුද්ගලයෝ ද්විභාෂකයන් යනුවෙන් හැඳින්වෙති.¹ මව් බස සමග දෙමළ හෝ පාලි හෝ සංස්කෘත හෝ වෙනයම් බසක් මනා ව හසුරුවන්නා ද ද්විභාෂකයා ය.

දෙවන බසෙහි දැනුමෙහි උස්පහත්කම් අනුව ද්විභාෂකත්වය පිළිබඳ අර්ථ නිරූපණ වෙනස් විය හැකි ය. දෙවන බස ඉතා හොඳින් දැන් පුද්ගලයා මව්බස හා දෙවන බස පිළිබඳ ව ඉතා හොඳින් කටයුතු කරයි. එහෙත් මේ අතර ම දෙවන බස පිළිබඳ ව සාමාන්‍ය දැනුමක් ඇති පුද්ගලයා ද ද්විභාෂක නමින් ම හැඳින්වේ.²

මෙම සරල අධ්‍යයනයේ දී අවධානය යොමු කරනුයේ දෙවන බසක් ලෙස ඉංගිරීසිය, ලාංකේය සාහිත්‍යය තුළ කවර මුහුණුවරක් ගත්තේ ද යනු විමසනු සඳහා ය.

ද්විභාෂක උගතුන්ගේ පහළවීම කෙරේ බලපෑම් කරන ලද්දේ මේ රටට පැමිණි විදේශිකයන් විසිනි. ක්‍රි.ව. 1505 සිට 1656 දක්වා පෘතුගීසි ජාතිකයන් එතැන් සිට 1796 දක්වා ලන්දේසි ජාතිකයන් 1796 - 1948 දක්වා ඉංග්‍රීසි ජාතිකයන් වශයෙන් විදේශීය ජාතීන් තුනකගේ ග්‍රහණයට ශ්‍රී ලංකාව හසු විය.³ ද්විභාෂක උගතුන්ගේ පහළවීමට පෘතුගීසි, ලන්දේසි ජාතිකයන්ට වඩා ප්‍රබල වූයේ ඉංග්‍රීසින්ගේ මැදිහත්වීම යි. ඔවුන්ගේ ද විශේෂ කඩ ඉමක් ලෙස

කෝල්බෘක් - කැමරන් ප්‍රතිසංස්කරණ⁴ අවස්ථාව සලකා එම ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක වූ 1833 වර්ෂයේ සිට 1900 පමණ දක්වා වන කාල පරාසය මෙම සංක්‍ෂිප්ත අධ්‍යයනයට ලක් වෙයි.

කිසියම් රටක ඇතිවන දේශපාලන සංසිද්ධි ඵලට සමාජ, ආර්ථික, සංස්කෘතික පරිසරය කෙරෙහි සෘජු ව බලපෑම් එල්ල කරයි. දහනව වන සියවසේ ප්‍රථම භාගයෙහි ශ්‍රී ලංකාවෙහි තත්ත්වය අධ්‍යයනය කරන්නකු විසින් ඒ හා සම්බන්ධ වන පරිපාලනමය විශේෂතා කවරේ දැ යි විමසා බැලිය යුතු වේ. මෙම කාල පරිච්ඡේදය වූ කලී ලාංකේය සමාජ ආර්ථික පරිසරයෙහි සංක්‍රාන්ති අවධියක් සේ සැලකිය හැකි ය.

ශ්‍රී ලංකාවේ ලන්දේසීන් සතු ව පැවැති මුහුදුබඩ ප්‍රදේශ ක්‍රි.ව. 1796 දී බ්‍රිතාන්‍යයන්ට අයත් වීමෙන් පසුව 1796 දී පෙරදිග ඉන්දියා වෙළඳ සමාගම විසින් ද 1788 - 1802 දක්වා සමාගම ක්‍රීටය විසින් ද හවුලේ ක්‍රියාත්මක කරන ලද ද්විත්ව පාලන ක්‍රමයක් යටතේ ද පාලනය විය. 1802 දී ක්‍රීටයේ යටත විජිතයන් බවට පත් ව එම ප්‍රදේශ එවක පටන් බ්‍රිතාන්‍ය ක්‍රීටයේ යටත් විජිත භාර මහලේකම්වරයාගෙන් ලැබුණු උපදෙස් මත එවන ලද ආණ්ඩුකාරයකු විසින් පාලනය කරන ලදී. එහෙත් ක්‍රි.ව. 1832 වන තෙක් එම ප්‍රදේශවල සමාජ, ආර්ථික ක්‍ෂේත්‍රයන්හි කිසියම් වෙනසක් ඇති කිරීමට තුඩුදෙන අන්දමේ ප්‍රතිසංස්කරණ හඳුන්වා දීමට ඔවුහු නොපෙළඹුණහ.

II

කෝල්බෘක් - කැමරන් ප්‍රතිසංස්කරණ

මේ අතර කාලයේ කේප් කොලනිය, මුරුසි දිවයින, ලංකාව යන යටත් විජිත තුන සම්බන්ධ ව වාර්තා කිරීමට කොමිසමක් පත් කළ යුතු යැයි පසු කලෙක ලංකාවේ ආණ්ඩුකාරවරයා වූ රොබට් විල්මට් 1822 ජූලි 25 වන දා පාර්ලිමේන්තුවේ දී යෝජනා කෙළේ ය.

ලංකාව මේ වන විට යටත් විජිත කාර්යාලයට ප්‍රශ්න මතු කළ රටක් විය. එයින් ප්‍රධාන ප්‍රශ්නය වූයේ දිගින් දිගට ම ආදායම පසුබා වියදම නැගී සිටීම යි. එවක ලංකාවේ විසූ ආණ්ඩුකාරයා වූයේ සර් එඩ්වඩ් බාන්ස් ය. යෝජනා ප්‍රකාර කොමිසමෙහි නායකයා වූයේ ලුතිනන් කර්නල් ඩබ්ලිව්. එම්. ජී. කෝල්බෘක් ය. ඔහුට සහාය වූයේ ස්කොට් ජාතික සී. එච්. කැමරන් ය. ඔවුන් විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද වාර්තාව කොටස් හතරකින් යුක්ත විය.

ද්විභාෂක උගතුන්ගේ පහළ වීම කෙරෙහි යට කී යෝජනාවලින් කිහිපයක් සෘජු ව ම බලපාන බව පෙනෙයි.

ඉංග්‍රීසි භාෂාව අනිවාර්ය කිරීම, ඉංග්‍රීසි විද්‍යාලයක් පිහිටුවීම සහ එය විශ්වවිද්‍යාලයීය මට්ටමින් දියුණු කිරීම, ක්‍රිස්තියානි මිෂනාරි ප්‍රයත්නය අනුමත කිරීම, පුවත්පත් මුද්‍රණ ශිල්පය පිළිබඳ ප්‍රතිපත්තිය, පිරිවෙන් අධ්‍යාපනය නොතකා හැරීම⁵ යන කරුණු ඒ අතර විශේෂ ය.

ඉංග්‍රීසි භාෂාව අනිවාර්ය කිරීම මේ යෝජනාවලින් ප්‍රධාන ය. 1834 පමණ වන විට පෘතුගීසීන් විසින් අධ්‍යාපනය සම්බන්ධයෙන් ඇති කරන ලද යම් යම් ප්‍රතිපත්ති ද ඒකරාශී කරගෙන ලන්දේසීන් විසින් මෙරට අධ්‍යාපනය නගා සිටුවීමට ගනු ලැබූ ක්‍රියාමාර්ග රාශියක් ක්‍රියාත්මක වෙමින් තිබිණි. ලන්දේසීන් විසින් ආරම්භ කරන ලද ස්වභාෂා පාඨශාලා එයින් ප්‍රධාන ය. බ්‍රිතාන්‍යාගමනයෙන් අනතුරුව බිහි වූ රජයේ පාඨශාලා, මිෂනාරි පාඨශාලා, පෞද්ගලික පාඨශාලා පැතිර තිබුණු බව පෙනේ.⁶ එ මෙන් ම අප්‍රකට ව බෞද්ධ හික්ෂුන් වහන්සේලා විසින් පවත්වා ගෙන ගිය පිරිවෙන් යම්කිසි ප්‍රමාණයක් ද මෙකල දක්නට ලැබිණි.⁷ ඉහත යෝජනාව ක්‍රියාත්මක වීමෙන් අනතුරුව සිංහල භාෂා මාධ්‍ය පාසල් වැසි යන්නට විය.⁸ ලාංකිකයන් තනතුරුවලට බඳවා ගැනීමේ අදහසින් ඉංග්‍රීසි උගත් පිරිසක් ඇති කිරීමට ඉංග්‍රීසි භාෂා මාධ්‍ය පාසල් ඇති කළ බව පෙනේ. ගාල්ල, කොළඹ, යාපනය යන ප්‍රධාන නගරවල ඉංග්‍රීසි පාඨශාලා ආරම්භ කෙරිණි.⁹

ඉංග්‍රීසි විද්‍යාලයක් පිහිටුවීම යටතේ එවකට ජෝර්ජ් මාර්ෂ් විසින් පවත්වා ගෙන යනු ලැබූ පෞද්ගලික පාඨශාලාව ලබාගෙන ඉහළ පෙළේ රැකියාවන්ට ශිෂ්‍යයන් පුහුණු කරවන ආයතනයක්

වශයෙන් වඩාත් දියුණු තත්ත්වයෙන් ප්‍රතිසංවර්ධනය කරන්නට යෙදිණි. විෂය මාලාව එංගලන්ත ග්‍රැමර් පාඨශාලාවල භාවිත විෂය මාලාවට සමාන ව සැලසුම් කරන ලදී.¹⁰ ඉංග්‍රීසි ලිවීම, හොඳින් ව්‍යවහාර කිරීම, වාදවිවාද පැවැත්වීම ආදිය ඊට ඇතුළත් විය. පොදු අධ්‍යයනයන් සඳහා T.B. Macaulay ගේ A Collection of Eassays, Ancient Rome සහ Samuel Jhonson ගේ Rasselas වැනි කෘතීන් ද පරිහරණය කොට තිබේ.¹¹ එම අධ්‍යයනයේ ස්වරූපය අවබෝධ කර ගැනීමට සහ අනතුරුව පහළ වන ද්විභාෂක උගතුන්ට කෙතරම් බලපෑමක් කෙළේ ද යනු අවබෝධ කර ගැනීම සඳහා කොළඹ ඇකඩමියේ විභාග පවත්වන ලද පිළිවෙළ විමසීම අත්‍යවශ්‍ය වෙයි. වාචික ප්‍රශ්නෝත්තර ක්‍රමයක් පැවැත්වීමෙන් අනතුරුව ලිඛිත විභාග පවත්වා තිබේ. ඉහළ ලකුණු හිමි ශිෂ්‍යයාට Turnour නම් ත්‍යාගයක් ද පිරිනමා තිබේ. 1846 වසරේ දී මෙම ත්‍යාගය දිනා තිබෙන්නේ වාල්ස් ඇම්බ්‍රෝස් සහ ෆෙඩරික් යන බර්ගර් සිසුන් දෙදෙනා ය.¹² මෙසමයෙහි පහළ වූණු ජේම්ස් ද ඇල්විස් විසින් ද එක් වසරක දී මෙම ත්‍යාගය දිනා ගැනීමට සමත් ව තිබේ.¹³

මේ අනුව ඉංග්‍රීසි භාෂාව පිළිබඳ උනන්දුව සහ එහි ආර්ථික වාසි පිළිබඳ ව මිෂනාරි වාර්තාවලින්¹⁴ සහ ඇකඩමියේ උගත් ශිෂ්‍යයන්ගේ නිර්මාණවලින්¹⁵ ද කරුණු පැහැදිලි කරගත හැකි ය. මෙවැනි පසුබිමක් මත දහනව වන සියවසේ තෙවැනි භාගයේ සිට ඉංග්‍රීසි මාධ්‍ය අධ්‍යාපනය පාසල්වල ක්‍රමයෙන් තහවුරු විය. විශේෂත්වයක් වූයේ කාන්තාවන් ද අධ්‍යාපනය සඳහා යොමු වීම යි.¹⁶

III

මිෂනාරිගේ ක්‍රියාකාරිත්වය

කෝල්බෲක් යෝජනා අතර මෙම ප්‍රස්තුතය හා බැඳෙන තවත් යෝජනාවක් නම් මිෂනාරි ප්‍රයත්නය අනුමත කිරීම යි. 1805 දී ලන්ඩන් මිෂනාරි සමාගමත් 1812 දී බැප්ටිස්ට් මිෂනාරි සමාගමත් 1818 දී වර්ච් මිෂනාරි සමාගමත් ලංකාවට පැමිණියහ.¹⁷ දහනවවන සියවසේ ද්විතීය දශාබ්දය අවසන් වන විට කොළඹ, තෙලිප්පිලි, පිටකෝට්ටේ, කල්පිටිය, මන්නාරම, නල්ලූර් වැනි නගරවල මිෂනාරි ඉංග්‍රීසි අධ්‍යාපනය හා ආගමික ප්‍රයත්න ස්ථාපිත වී තිබිණි. අනතුරුව ඒ කාලය වන විට ලංකාවේ අධ්‍යාපනයට මහත් දායකත්වයක් මොවුන් විසින් සපයා තිබේ.¹⁸

ආගම පහසුවෙන් පැතිරවීම සඳහා මෙන් ම අහිමත පරිදි පාලන තන්ත්‍රය ගෙනයාම සඳහා ද ස්වදේශික බස වූ සිංහලය පිළිබඳ දැනුමක් ලබා ගැනීමේ අවශ්‍යතාව බටහිරයනට බලවත් ව දැනෙන්නට විය. ස්වදේශිකයන්ගේ සිතූම් පැතුම් තේරුම් ගත හැකි වූයේ සිංහලය ඉගෙනීමෙනි. එහෙයින් සිංහලය මෙන් ම ඔවුන්ගේ ඉතිහාසය, සිරිත් විරිත්, කලාශිල්ප, සංස්කෘතිය, ඇදහිලි විශ්වාසාදිය පිළිබඳ ව උනන්දුවක් ද යුරෝපීයයන් තුළ ඇති විය. ප්‍රථමයෙන් යුරෝපීයයන් මෙකී දේවල් පිළිබඳ ව අධ්‍යයනයට එළැඹියේ හුදු ආත්මාර්ථයෙන් වුව ද ඔවුන් ලියූ කියූ දෙයින් අපේ සංස්කෘතියේ විශිෂ්ටත්වය වටහා ගත් යුරෝපීය උගතුන් බොහෝ දෙනකු ශාස්ත්‍ර රසිකත්වය නිසා එම කාර්යයෙහි නියුක්ත වූ බව පෙනේ. පසුව මෙම පිරිසට යුරෝපීය භාෂාවන් උගත් ස්වදේශීය පඬිවරුන් වෙනත් විදේශීය පඬිවරුන් එක් වූහ.¹⁹

මෙකල අප රට සිටි සිංහල උගත් ඉංග්‍රීසි ජාතිකයන් ලෙස ජේම්ස් කාටර්, බෙන්ජමින් ක්ලේෆ්, ජෝන් කැලවේ, චාල්ස් කාටර්, ජෝන් මරඩොක්, ජේම්ස් නිකල්සන්, ස්පෙන්ස් හාඩ්, ජෝර්ජ් ටර්නර්, සී. අල්විස්, සී. ජුනවෙල්, සී.එච්.පී. බෙල්, එච්.ඩබ්. කොඩරින්ටන්, රොබර්ට් විල්ඩර්ස්, රීස් ඩේවිඩ්ස් ආදීන් හඳුන්වා දීමට පුළුවන. මෙරට සිංහලයන් අතර ද ඉංග්‍රීසිය මැනවින් උගත් අය වූහ. ඔවුනතර හික්කඩුවේ සුමංගල හිමි, මොහොට්ටිවත්තේ ගුණානන්ද හිමි, ජේම්ස් ද අල්විස්, තුඩාවේ පණ්ඩිත ගුණවර්ධන, රොබට් බටුවන්තුඩාවේ, ඩබ්ලිව්.පී. රණසිංහ ආදීහු ද වූහ.

IV

කෝශ හා ව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථ

ඉංග්‍රීසිය ඉගැන්වීමේ දී ඇතිවන බාධා ඉවත් කර එය සරල කටයුත්තක් කරනු සඳහා මිෂනාරීන් විසින් ගනු ලැබූ ක්‍රියා මාර්ගයක් නම් කෝශ හා ව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථ සම්පාදනය යි. බොහොමයක් උගතුන්ගේ පළමු බස වූයේ ඉංග්‍රීසිය යි. ඔවුන් විසින් මහත් පරිශ්‍රමයෙන් දෙවන භාෂාවන් වූ සිංහල, දෙමළ ඇතුළු අනෙක් ප්‍රාචීන භාෂාවන් අධ්‍යයනය කොට තිබේ. අනතුරුව ය මෙම කෝශ ග්‍රන්ථ සහ ව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථ සම්පාදනය කොට ඇත්තේ.

මෙම කාලය ඇතුළත කෝශ සහ ව්‍යාකරණ අධ්‍යයනයන්ගෙන් සිංහල සාහිත්‍ය ක්‍ෂේත්‍රයට දායක වූ උගතුන් අතුරින් විලියම් බක්ලි ෆොක්ස්,²⁰ ජෝන් කැලවේ,²¹ බෙන්ජමින් ක්ලේෆ්,²² සැමුවෙල් ලැම්බ්ට්,²³ ස්පෙන්ස් හාඩ්,²⁴ චාල්ස් කාටර්,²⁵ ජේම්ස් නිකොල්සන්²⁶ ආදීහු විශේෂ වෙති. මොවුන්ගෙන් චාල්ස් කාටර් විසිඳුට වසරක් ලංකාවේ පදිංචි ව සිටියේ ය. සිංහල භාෂාව උගෙන කෝශකරණයෙහි නිරත වූ ඔහු එම කටයුතුවලට සිංහලයන් ද සහභාගී කරවා ගත්තේ ය. රත්මලානේ ධර්මාරාම හිමියෝ, ඩබ්ලිව්.බී. රණසිංහ, ඩබ්ලිව්. ගුණතිලක, කොරනේලිස් විජේසිංහ, සයිමන් ද සිල්වා, ඇස් ද සේරම් ඒ උපකාරකයෝ ය.²⁷ සිංහල

ව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථයක් ලියූ ප්‍රථම ඉංග්‍රීසි ජාතිකයා ද චාල්ස් කාටර් ය.²⁸ මේ හැරෙන්නට ව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථ රැසක් මෙකල ව්‍යවහාරයට පැමිණ තිබේ. ඒ අතර ජේම්ස් ද අල්විස් විසින් සංස්කරණය කරන ලද සිදන් සඟරාවට ලියූ පෙරවදන සිංහල සාහිත්‍යය සහ ව්‍යාකරණය පිළිබඳ එතෙක් පැවති දුර්මත බිඳ හෙළීමට සමත් විය.²⁹ ව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථකරණයට විදේශිකයන්ගේ මැදිහත් වීම හේතුවෙන් මෙම අධ්‍යයනයන් වඩාත් පුළුල් වනු පෙනේ. ජේ.පී. මැක්විකාර්,³⁰ ස්පෙන්ස් හාඩ්,³¹ රොබර්ට් කෝල්ඩවෙල්,³² මැක්ස්මුලර් ආදීන් එසේ භාෂා අධ්‍යයනයන්හි නිරත වූ විදේශීය විද්වතුන් කිහිප දෙනෙකි. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ය, ඉන්දු යුරෝපීය භාෂා අධ්‍යයනයන්ට අප රට සාමයික විද්වතුන් යොමු වනුයේ. යථෝක්ත ප්‍රාථමික අධ්‍යයන පසුකාලීන ව ඇතිවන ශාස්ත්‍රීය විවාදයන්ට මග සලසා දුන්නේය. සිංහලයේ ප්‍රභවය පිළිබඳ ව වන ශාස්ත්‍රීය ගවේෂණයන්ට පෙළඹෙනුයේ ඒ හේතුවෙනි.

V

සමාජීය තත්ත්වය වෙනස්වීම

බලවත් රාජ්‍යයක් යටත් විජිතයන් වෙත පිවිසීමේ දී ප්‍රබල ජාතියේ භාෂාව වැදගත් වේ. ඔවුන්ගේ අරමුණ යටත් රාජ්‍යයන් වෙත ආරෝපණය කළ හැක්කේ භාෂාව මගිනි. පෘතුගීසීන් හා ලන්දේසීන් විසින් ශත වර්ෂ තුනකට අධික කාලයක සිට සකස් කරන ලද ශ්‍රී ලාංකේය ආර්ථික, සමාජීය, අධ්‍යාපනික වටපිටාවෙන් ප්‍රයෝජන ගනු ලැබුවේ ඉංග්‍රීසීන් විසිනි. යථෝක්ත ද්විජාතීන් විසින් මුහුදුබඩ ප්‍රදේශය අත් කර ගැනීම එහි විසූ සිංහලයන්ට තදින් බලපෑම් කිරීමට සමත් වූ බව පෙනේ. ඔවුන්ගේ පැවැත්ම කෙසේ බලපෑවැත්වී ද, ලද ලාභ ප්‍රයෝජන කවරේ ද යන්න කෙරේ අවධානයෙන් පසු වූ ජනතාව මොවුන් වෙත ශීඝ්‍රයෙන් නැඹුරු වූ බව පෙනේ. ආගම් වෙනස් කිරීම්, සෘජු වාණිජ රටාවකට හුරුවීම්, වතු ආර්ථිකය නිසා ධනවත් වූ පිරිස් මෙකල සමාජයේ දැකිය හැකි විය.³³ බටහිර ජාතීන් විසින් තම වාණිජ අරමුණු ඉටුකර ගැනීම වස්

UNIVERSITY OF SRI JAYAWARDENEPURA
15 DEC 2019
CHANCELLOR'S OFFICE
NUGEGODA

යථෝක්ත පිරිස් වෙත මුදලි මුහන්දිරම් තනතුරු ප්‍රදානය කොට තම ආගමට බඳවා ගත් බව පෙනේ.³⁴ එම තනතුරුවලින් බොහොමයක් ප්‍රදානය කොට ඇත්තේ එකල ධනවත් වූ හලාගම, කරාවේ, දුරාවේ, වැනි කුලවලට අයත් ජන ප්‍රධානීන්ට ය.³⁵ මෙම අභිනව ධනපතීන්ට සමාජය ඉදිරියට යාමට තිබූ බාධකය වූයේ භාෂාව සහ අධ්‍යාපනය යි. යථෝක්ත ධනපතීන් සිය ධනයෙන් ප්‍රයෝජන ගෙන තම බාධක ජයගෙන තිබේ. 19 වන සියවසේ මැද භාගය වන විට හමුවන ද්විභාෂක උගතුන් අතර යථෝක්ත ප්‍රභූ පවුල්වලින් පැවත එන්නන් බොහොමයක් ම දැකිය හැකි ය.³⁶ මෙම සමාජ අවශ්‍යතාව වක්‍රාකාරයෙන් ද්විභාෂක උගතුන් පහළ වීම කෙරෙහි බලපා ඇති බව පෙනේ.

VI

මුද්‍රණ කර්මාන්තය සහ පුවත්පත් ව්‍යාපාරය

මුද්‍රණ කර්මාන්තය සහ පුවත්පත් ව්‍යාපාරය කෝල්බෲක් විසින් තහවුරු කිරීමෙන් බහුභාෂක උගතුන්ගේ පහළ වීමට සහ සිංහල සාහිත්‍යයේ වර්ධනයට මහඟු දායකත්වයක් සැපයීණි. ලන්දේසීන් බලය ලබාගන්නවාත් සමග ම ඔවුන් සතු මුද්‍රණාලය ද ඉංග්‍රීසීන් විසින් අත්පත් කරගන්නා ලදී. 1812 දී උපකාරී බයිබල සංගමය මගින් කොළඹ මුද්‍රණාලයක් පිහිටුවනු ලැබිණි. 1816 දී බයිබල් සංගමයේ මුද්‍රණාලය වැස්ලියන් මුද්‍රණාලය වෙත ගෙන යන ලද අතර පසුව වඩාත් දියුණු තත්ත්වයකින් මෙරට පොත්පත් මුද්‍රණය කෙරීගෙන යන්නට විය. කෝට්ටේ සහ මහනුවර පටන් ගත් මුද්‍රණාලයන් මාර්ගයෙන් ස්වදේශික පාසල්වල ආගම ධර්මය ඉගැන්වීමටත් මහජනතාවට ක්‍රිස්තු ධර්මය පිළිබඳ විවිධ කරුණු හෙළිදරව් කරමින් බුද්ධාගමට පහර දෙමින් එය ගැන ජනතාවට කලකිරීමට ලියැවුණු විශාල ක්‍රිස්තියානි - සිංහල සහ දෙමළ සාහිත්‍යයක් 19 වන සියවසේ මුල් කාලයේ සිට ම මෙරට පැතිර ගියේ ය. එය එතෙක් පැවති සිංහල බෞද්ධ පුස්තකාල පොත් සමග සසඳන විට අවිනිත්‍ය වූවක් විය.³⁷

ක්‍රිස්තියානි ප්‍රචාරක ග්‍රන්ථ හා කුඩා ආගමික පත්‍රිකා ලංකා බයිබල සමාගම මගින් මුද්‍රණය කර දස දහස් ගණනින් සිංහලයන් අතර බෙදා හරින ලදී. මෙම කෘතිවලින් වැඩි හරියක් පිටු 4, 8, 12, 16, 24, 32 ආදී වශයෙන් සමන්විත පත්‍රිකා ගණයට වැටිණි. 1841ත් 1849ත් අතර අවුරුදු අටක් තුළ දී පමණක් මෙබඳු පත්‍රිකා 60ක් පළ කරනු ලැබූ බව සඳහන් ය. එමෙන් ම 1849ත් 1859ත් අතර දශකය තුළ දී සිංහල ප්‍රචාරක පත්‍රිකා සංගමය මගින් එබඳු පත්‍රිකා 134 ක් පළ කරනු ලැබිණි.³⁸ 1865 වන තුරු කලමිබු එක්සිලියර් බයිබල්

සොසයිටිය බයිබල් පිටපත් 19,000ක් ද අලුත් තෙස්තමේන්තුවේ පිටපත් 35,000ක් ද හා ආගමික ග්‍රන්ථවලින් ගත් කොටස් 59,500ක් ද මුද්‍රණය කොට මහජනතාව අතර බෙදා හැර තිබිණි. බැප්ටිස්ට් මිසම විසින් 1841 සිට වර්ෂ හයක කාලයක් තුළ ආගමික අදහස් ඇතුළත් සිංහල මුද්‍රිත කෘති 140,000ක් බෙදාහරින ලදී. සිංහලීස් ටරා ක්ට් සොසයිටිය 1859 වන විට ලේඛන 1,532,038ක් මුද්‍රණය කොට බෞද්ධ ජනතාව අතර සංසරණයට පත් කර තිබුණි. 1884 සිට වර්ෂ දෙකක් සඳහා වෙස්ලියානු මිසම විසින් පළ කරන ලද වාර්තාවේ හැටියට එම වර්ෂ දෙක තුළ පමණක් ආගමික කෘති 109,170ක් මුද්‍රණය කොට විසුරුවා හරින ලද අතර එහි ජීවිත කාලය වූ වර්ෂ පහළොවක් තුළ එනම් 1865 වන තුරු මුළු රට පුරා සිංහල බෞද්ධයන් අතර ක්‍රිස්තියානි ආගම හඳුන්වා දෙමින් බුද්ධාගම සහ එහි ඇදහීම විචාරයට ලක් කරමින් පළ කරන ලද කෘතිවල සංඛ්‍යාව පහළොස් ලක්ෂයක් පමණ විය.³⁹

සිංහල බෞද්ධ සමාජය තුළ මෙවැනි ක්‍රිස්තියානි සාහිත්‍යයක් පැතිරීම ශාස්ත්‍ර හැදෑරීමට මෙන් ම ආගම මගින් සමාජ තත්ත්වයන් තහවුරු කරගැනීමට පෙර ගමන් සපයන්නක් ද විය. මේ තත්ත්වය බෞද්ධාගමිකයන් ලබ්ධිය වෙනස් කිරීමේ අවස්ථා තෙක් බැරෑරුම් විය. එම ප්‍රවණතාව එකල විසූ ද්විභාෂක උගතකු වූ ජේම්ස් ද අල්විස් දකින්නේ මේ ලෙසිනි.

"සර්ව බලධාරී දෙවියන් වහන්සේගේ ශුද්ධ වූ ක්‍රිස්තියානි බුද්ධාගමේ එන ක්‍රිස්තියානි රත්නයේ ස්ථානය ගන්නා දිනය වැඩි ඇතක නැත" යනුවෙනි.⁴⁰

මේවා අතුරින් ඉහත කී බයිබල් පරිවර්තනවලට විශේෂ ස්ථානයක් හිමි වෙයි. ට්‍රෝල්ලිගේ පරිවර්තනයේ අලුත් ගිවිසුම 1817 දීත් පරණ ගිවිසුම 1819 දීත් ශුද්ධ වූ බයිබලය නමින් ප්‍රකාශයට පත් වී තිබේ.⁴¹ ක්‍රි.ව. 1832 දී ඇස්. ලැම්බ්‍රික් සහ ජේ. සෙල්කර්ක් දෙදෙනා අතින් සකස් වූණු බයිබලය කෝට්ටේ පරිවර්තනය නමින් මුද්‍රණය විය. එහි පළමු සංස්කරණය 1851 දීත් දෙවන සංස්කරණය 1862 දීත් පළවිය.⁴²

ඉහත බයිබල් පරිවර්තනවලින් කිහිපයක් අපගේ කාල පරාසයට අදාළ නොවන්නේ නමුදු සඳහන් කරන ලද්දේ

පශ්චාත්කාලීන බයිබල් පරිවර්තනවලට ඒවායේ භාෂාව සකස් වීමෙහි ලා යට කී පරිවර්තනවලින් මහත් සේවයක් සිදු වූ බැවිනි. සිංහලයන්ට පහසුවෙන් අවබෝධ කර ගත හැකි ආකාරයෙන් සමාජීය ආගමික පරිසරය කෙරේ අවධානයෙන් යුක්ත ව පැතිරෙමින් පැවති සාක්ෂරතාවේ ප්‍රමාණය සැලකිල්ලට ගෙන කෝට්ටේ පරිවර්තනය සංග්‍රහ කොට තිබේ. පාඨක රූපියට ගැලපෙන සේත් ක්‍රිස්තියානි ආගමේ එන සර්වබලධාරී දෙවියන් වහන්සේ එක ම ගැලවුම්කාරයා ය යන්න තහවුරු වන සේත් ලිවීම අවශ්‍ය විය. කෝට්ටේ පරිවර්තනයේ දී සම්භාව්‍ය සාහිත්‍ය භාෂාව අනුගමනය කරමින් කථා ව්‍යවහාරයට ප්‍රධාන තැනක් දී ඇති අයුරු පැහැදිලි වේ. කථා ව්‍යවහාරික ව්‍යාකරණය ලිඛිත ව්‍යාකරණයට වඩා සරල ය, නිරාකුල ය. උක්තය කුමක් වුවත් එක ම ආධ්‍යාත රූපයක් යොදා ගත හැකි ය. එය මෙම පරිවර්තනවලින් හෙළිදරව් වේ.⁴³

ආගමික ප්‍රවෘත්ති රැගත් කුඩා කතාන්තර පොත් අතුරින් මගියකු හා ඔහුගේ මිත්‍රයා අතර සංවාදයක් (1847), ක්‍රිස්තියානි ගුරුවරයෙක් සහ බෞද්ධ භික්ෂුවක් අතර දෙබසක් (1859), පුංචි කොරනේලියා (1841), මෝක්ෂය තුර හා භක්තිමත් කළඹ යනාදිය ජනප්‍රිය වූ ඒවා යි. නූතන සිංහල නවකථාවේ ආරම්භය සලකුණු කරන ස්වයං නිර්මිත ප්‍රබන්ධ කතා හැටියට සැලකිය යුත්තේ ක්‍රිස්තියානි කතාන්තරය යනුවෙන් මහාවාරිය සරත්වන්ද වික්‍රමසූරිය අවධාරණ කරයි.⁴⁴ මේ සඳහා කාව්‍ය සංග්‍රහයක් ද භාවිත කොට තිබේ. විජේසුන්දර වීරකෝන්ගේ හෙලේනා කථාව (1863), ක්‍රිස්තෝත්පත්ති කාව්‍යය (1902), සෙබස්තියන් මුනිදුන් අරඹයා කරන ලද කවිමිණි පහන ඒ අතර වැදගත් ය.

යථෝක්ත ලේඛනවලින් ඉතා සියුම් ව එංගලන්ත සමාජීය සහ ක්‍රිස්තියානි ආගමික අදහස් ලාංකේය සමාජයට සන්නිවේදනය කර තිබේ. මිෂනාරීන් විසින් පෙරදිග වැසියන්ට විද්‍යාත්මක, ආර්ථික හා දේශපාලන සිද්ධාන්ත විග්‍රහ කරන ලද මාධ්‍ය ඉහත ඒවා යි. එයින් සම්ප්‍රදායයන් සහ සංස්කෘතික ස්වරූපයන් ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට තුඩුදෙන වාතාවරණයක් බිහි විය. ශක්තිමත් තර්කයන් ඉදිරිපත් කරන්නටත් බුද්ධිමත් ව සහ පැහැදිලි අවබෝධයෙහි උල්පත බ්‍රිතාන්‍ය ඇතුළු බටහිර රටවල් ලෙස සැලකීමටත් බොහොමයක් ශ්‍රී

ලාංකිකයන් යොමු කිරීමට යටෝක්ත ලේඛන සමත් වූ බව කිව යුතු ය.

ශ්‍රී ලංකාවෙහි මුද්‍රණ යන්ත්‍රයේ ප්‍රචලිත වීමත්, මිෂනාරි ප්‍රයත්නයන් තහවුරු වීමෙන් ඇතිවන මෙම පසුබිම වඩා වැදගත් කමකින් ඉස්මතුවනු දැකිය හැකි යි. සිංහල සාහිත්‍ය විෂයයෙහි මුලින් ම පහළ වන මුද්‍රිත ලේඛන අතර මේවාට විශේෂ තැනක් හිමි වේ.

එමෙන් ම යටෝක්ත සාහිත්‍යයේ උත්පාදකයෝ ද්විභාෂකයෝ ය. මේ කවර ආගමික මාධ්‍යයකින් වුව ද සිදු වූ දෙයක් විය. ඒ සිංහල සාහිත්‍යය විෂයෙහි උනන්දුවක් දක්වන පාඨක පිරිසක් බිහිවීම යි. මේ එක් සාහිත්‍ය ව්‍යාපාරයක් ඇරඹීමට තවත් සාහිත්‍ය ව්‍යාපාරයක් විසින් අභිතලම දමන ලද බව පෙනේ.

මේ තරම් විශාල ආගමික සාහිත්‍යයක් මුද්‍රණද්වාරයෙන් පළ කළා පමණක් නොව ක්‍රිස්තියානි මිෂනාරිහු තවත් මාධ්‍ය දෙක: සිංහල බෞද්ධ සමාජයට හඳුන්වා දුන්හ. ඒවා නම් පුවත්පත් සඟරා ය.

1832 දී මාසික තැග්ග නමින් ප්‍රථම සිංහල සඟරාව පළ විය. අනතුරුව ආර්. එස්. හාර්ඩ් දේවගැතිතුමා විසින් ලංකා නිධානය (1839) ද නුවර බැප්ටිස් මිසමේ ජේ. හැරිස් දේවගැතිතුමා විසින් උරගල (1842) ද එම මිසමේ ම පූජක සී. සී. ඩොව්සන් විසින් විවේචකයා (1844) ද යන සඟරා පළකොට තිබේ. 1846 දී දේශීය ක්‍රිස්තුභක්තික ද්විභාෂක උගතුන් විසින් සඟරා පළ කිරීම අරඹන ලද බව පෙනේ. ඒ අතර ඩී.ඩී. විජේසිංහ විසින් කතෝලික සඟරා ද (1846) ජෝන් පෙරේරා විසින් ශාස්ත්‍ර නිධානය (1846) ද ශාස්ත්‍රාලංකාරය (1853) ද පළකොට තිබේ. අනතුරුව පළ වන වපුරන්නා (1849) ලංකාවිවාදධි (1852) සිංහල වර්ච් මිෂනාරි සඟරාව (1852) යන සඟරාවල සංස්කාරකවරු ද්විභාෂක උගත්තු වූහ.⁴⁵ 1860 ජූනි මස ගාල්ලේ දී ඩබ්. ඒ. ඊටන් විසින් ප්‍රකාශිත ලංකාලෝකය ප්‍රථම සිංහල පුවත්පත ලෙස සැලකේ. රාජ්‍ය ලේඛනාගාරයෙහි ලියාපදිංචි කරන ලද ප්‍රථම සිංහල පුවත්පත 1862 ආරබ්බි ලක්මණි පහන යි.⁴⁶ මේ අනුව 1832 සිට මෙරට පළ කරන ලද විවිධ ආගමික සඟරා සහ පොත්පත් ක්‍රිස්තියානි ආගමේ වැදගත්කම විදහා පාමින්

බුදුදහම විචාරය කරමින් රට පුරා පැතිර ගියේ ය. එසේ වුවත් ජෝන් පෙරේරාගේ ශාස්ත්‍රාලංකාරය සඟරාවේ සිංහල සාහිත්‍යය හඳුන්වා දීමට ලිපි පළවිණි.⁴⁷ දේවරක්ෂිත බටුවන්තුඩාවේ පඬිතුමන් විසින් ආරබ්බි (1854) යනලබ් සඟරාව ද සමකාලීන සාහිත්‍යය ප්‍රචාරයට උරුන් සඟරා අතර සුවිශේෂ ය.⁴⁸ ඔහු විසින් සාහිත්‍යය ඉතා පුළුල් ක්ෂේත්‍රයක් ලෙස දක්වා තිබේ.⁴⁹ ඒ හැරුණු කොට සාමයික වාද අතර සුප්‍රකට සවුසන්දම් වාදය පිළිබඳ සියලු ලේඛන පළ කරන සඟරා දෙක වනුයේ ද ශාස්ත්‍රාලංකාරය සහ යනලබ් යි.

මුල දී ආගමික මත ප්‍රචාරය සඳහා ආරබ්බි සඟරා, පසුව සාහිත්‍ය කටයුතුවලට යොදාගන්නා ප්‍රවණතාවක් දක්නට ලැබෙයි. ඒ අනුව 1863 දී බටුවන්තුඩාවේ පඬිතුමා විසින් ලංකාහිනවවිශ්‍රැත යන්ත්‍රාලයෙහි මුද්‍රිත සාරාප්ථ ප්‍රදීපිකාවෙහි සම්භාව්‍ය පද්‍ය කෘතියකට ව්‍යාධ්‍යාන සැපයීම ද හික්කඩුවේ සුමංගල හිමියන්ගේ සමය සංග්‍රහව මගින් සිදුකර සඟරාවට, සාරස්වකයට, රසුචංශයට ලියන ලද සන්න පළ වීම ද සිදුවිය.⁵⁰ පුවත්පත්වල වරින් වර පළ කැරුණු යම් යම් ශාස්ත්‍රීය ලිපි සම්බන්ධ ව විවාද ඇති විය. සිංහල සාහිත්‍යයේ පැතිරීමට මෙන් ම සංවර්ධනයට අවස්ථාවක් මෙමගින් ලැබිණ.

VII

සිංහල සාහිත්‍යයට නව්‍ය වක්වීම

ඉංග්‍රීසි භාෂාව පැතිරීමේ අතිරේක ඵලයක් ලෙස නූතන සිංහල ගද්‍යයට එක් වූණු නව්‍ය නව්‍ය හැඳින්විය හැකි යි. ආගම් මතවාද පතුරවමින්, චිරන්තන සාහිත්‍යය හඳුන්වා දෙමින්, විවාර වාදයන් සහ වෙනත් සාහිත්‍යමය කරුණු එක් කරමින් අර්ධ ගතවර්ෂයකට අධික කාලයක් ගෙන ගිය පුවත්පත් සඟරාවලට අලුත් මුහුණුවරක් ලැබිණි.

ඒ, 1886 දී රුවන් මල් දමෙහි එල්. අයිසැක් ද සිල්වාගේ වාසනාවන්ත පවුල සහ කාලකන්නි පවුල නම් කතාන්තර දෙක පළ වීමෙනි. වර්ෂ දාහතක් තිස්සේ මෙම කතාන්තර දෙක ප්‍රග්‍යක පළකොට තිබේ. එය නවීන සිංහල සාහිත්‍යයේ ප්‍රබන්ධ කතාවේ උත්පත්ති ස්ථානය ලෙස මහාවාර්ය තිස්ස කාරියවසම්⁵¹ ද මහාවාර්ය සරත්චන්ද්‍ර වික්‍රමසූරිය⁵² ද අවධාරණය කරති.

මෙය අනුගමනය කරමින් සමකාලීන සඟරාවල බෞද්ධ, සංස්කෘත, ඉංග්‍රීසි සාහිත්‍යයෙන් උපුටා ගත් කතාන්තර පළවන්නට විය. සන්දම්දානවත (1896), කාකවල්ලිය සිටාණන්ගේ කථාවස්තුව, නන්ද මාණවකයාගේ කථාවස්ත ආදිය පළ කරන ලදී. සිංහල සඟරාවෙහි (1895) මොන්ටෙක්සිටො කතාව ද, ඒ. මැන්දිස් ගුණසේකරගේ (1897) ඥානාදර්ශයෙහි දඟකුමාර චරිතය ද පළවන්නට විය. ඇල්බට් ද සිල්වාගේ විවේක කාලය (1902) සඟරාවෙහි වෘත්තාන්ත රැසක් පළවිය. හරිස්චන්ද්‍ර කතා වස්තුව, ශ්‍රී කාලිංගචන්ද්‍රඥාන ධර්මකීර්ති පරාක්‍රමබාහු මහ රජුගේ කතාව, සැල්විනා කතාවස්තුව, අමරාවතී කතාවස්තුව, කුන්තුවිලත්කෙය

නම් කුමාරිකාවගේ කතාවස්තුව, වරරුවි පඬිකුමාගේ කතාවස්තුව යන වෘත්තාන්ත ඒ අතර විය.

මෙම පුවත්පතව ප්‍රබන්ධකතාවේ උපතටත් එයින් නූතන සිංහල නවකතාවේ ප්‍රභවයටත් හේතු විය. ඇල්බට් ද සිල්වා විසින් ආදර හසුන 1892 දීත් සිරිබර් සහ වෙසක් දූතයා 1894 දීත් වගයෙන් ඉහත පුවත්පත්වල පළවූවා වැනි කතාන්තර රචනා කරන්නට පෙළඹිණි. ඔහු හෙළි කළ මග ඔස්සේ යමින් පියදාස සිරිසේන සිංහලයේ පළමු නවකතාව වන වාසනාවන්ත විවාහය සම්පූර්ණ පොතක් හැටියට පළ කරන්නට පෙරාතුව 1904 දෙසැම්බර් සිට එය සරසවි සඳරැස පුවත්පතින් කොටස් වශයෙන් පාඨකයා අතට පත් කෙළේ ය.⁵³

පසුව නවකතාකරුවකු වූ ඇම්. සී. ඇස්. පෙරේරා විසින් සැකසූ සිංහල සමය සඟරාවෙහි අරාබි නියොල්ලාසය සහ වෙනත් යුරෝපීය ප්‍රබන්ධ කතාවලින් උපුටා ගත් විවිධ ස්වරූපයේ කතා පළවන්නට විය. අනතුරුව පහළ වන පරිවර්තන සාහිත්‍යයට ද පදනම වනුයේ පුවත්පත් සඟරා යි. සී. දොන් බස්තියන්ගේ රාමායණය හෙවත් රාවණ සංහාරය (1886) ඇම්. සොලමන් ප්‍රනාන්දුගේ මේ ලෝකයේ සිට පර ලෝකයට ක්‍රිස්තියානි වන්දනාකාරයාගේ ගමන (1886) ඒ. ජේ. වීරසිංහ මාරඹේ බණ්ඩාරගේ ගලිවර් නම් අය කුඩා මනුෂ්‍යයන්ගේ රටට පැමිණීමේ ආශ්චර්යමත් කතා ප්‍රවාක්තිය එකල ජනප්‍රියත්වයට පත් වූ පරිවර්තන අතරට ගැනේ.⁵⁴

මෙකල ද්විභාෂකයන්ගේ තවත් සාහිත්‍යමය දායකත්වයක් වූ නාඩගම් සහ නූර්ති සාහිත්‍යය පිළිබඳ ව තොරතුරු ලැබෙනුයේ ද පුවත්පත මගිනි. 1867 දී ඥානාර්ථ ප්‍රදීපයෙනි.

"මහනුවර ඉරිදා පාසලේ ළමයි අළුත් අවුරුද්ද වෙනුවෙන් ධර්ම කාව්‍ය නමින් හැඳින්වෙන නාට්‍ය දෙකක් රංගගත කළහ. එයින් එකක් ඉංග්‍රීසියෙන් සිංහලයට පරිවර්තනය කළ ජුලියස් නොහොත් රන් මුද්ද යි."

බැලසන්න හෙවත ඔරිසොන් පාලෙන්තන් කතාව උඩුවරගේ ප්‍රන්සිස්කු ප්‍රේරා වෛද්‍යාවාර්යවරයා විසින් සිංහලට පෙරළා කවියට නගන ලදී.⁵⁵ 1868 දී ප්‍රොටියස් වැලන්ටයින් නාඩගම, ශේක්ස්පියර්ගේ

"ද වූ ජෝන්ට්ලිමන් ඔෆ් වෙරෝනා" නම් වූ කතාව වස්තු කොට ගෙන රචනා කරන ලද බව පෙනේ. මෙම පරිවර්තනමය නාඩගම් මුල් වරට පළ වූයේ ලන්ඩන්හි සි. 56 සී. දොන් බස්තියන් මෙන් ම ජෝන් ද සිල්වා වැනි නාට්‍ය රචකයන්ගේ නාට්‍ය, ග්‍රන්ථ වශයෙන් මුද්‍රණයට පෙරාතුව කොටස් වශයෙන් පළ වූයේ ද පුවත්පත්වල ය. පළමු ව ඒවායෙහි පළවුණු කතාන්තර පාදක කොට ගෙන ඔවුහු නාට්‍ය රචනයෙහි යෙදුණහ. කාලිදාස, සිරිසඟබෝ, ශ්‍රී වික්‍රම, රත්නාවලී, මාතලන්, දස්කොන වැනි කතාන්තර බොහොමයක් පළ වූයේ විවේක කාලය වැනි සඟරාවල යි. සිංහල සාහිත්‍යය විෂයෙහි දහනවවන සියවසේ සත්වන දශාබදය පමණ වන විට නාට්‍ය කෘති මුද්‍රණය ඇරඹෙන අතර පිලිප්පු සිංකෝගේ ඇහැළේපොළ නාඩගම එහි පළමු වැන්න ලෙස සැලකේ.⁵⁷

මුල්කාලීන නූර්ති සහ නාඩගම්වල භාෂාව විමසීමේ දී සමකාලීන ව ඉංග්‍රීසියෙන් සිංහලට පරිවර්තනය වූණු ආගමික කෘතිවලින් ලද ආභාසය පැහැදිලි ය. පරිවර්තකයන්ට මෙන් ම මෙකල පහළ වූණු ද්විභාෂකයන් මුහුණ පෑ ප්‍රධාන ගැටලුව භාෂාව සකස් කර ගැනීම බව පෙනෙයි. එය ක්‍රමයෙන් සකස් වෙමින් එන අයුරු ජූලිය නාටකයෙන් පැහැදිලි වෙයි. සී. දොන් බස්තියන් සහ ජෝන් ද සිල්වා වැනි අද්විතීය නාට්‍ය රචකයෝ බටහිර මෙන් ම පෙරදිග අංගෝපාංගයන් ඒකරාශී කර ගනිමින් සිංහල නාට්‍යය මහත් පෙරළියකට භාජනය කළහ. පුවත්පතින් ඇරඹි මෙම විප්ලවය වේදිකාව සමතික්‍රමණය කොට සිංහල සාහිත්‍යයට එකතු විය.

මෙකල ද්විභාෂකයන් නිසා හෙළිවූණු සිංහල සාහිත්‍යයේ තවත් අංගයකි, පද්‍ය සාහිත්‍යය. ආගමික මත ප්‍රකාශනය, වර්තකපා, පුවත්පත්වල අරමුණු ප්‍රකාශ කිරීම්, විවිධ වාද, පරිවර්තන, උත්සව වැණුම්, ජාතක කතා කාව්‍යය, ඉතාම සරල සිදුවීම් මෙකල කවියට වස්තු විෂය වී ඇති බව පෙනේ. මිහිරිපැන්නේ හිමියන්ගේ කාව්‍යානුභූතීන් මෙකල කවියනට බලපා තිබේ. හික්කඩුවේ හිමි, හැන්රි ද සිල්වා දේවගැතිතුමා, දීද්‍රෙක් දිසානායක, ජේම්ස් ද අල්විස්, බටුවන්තුඩාවේ පඬිතුමා, ඉතා ම සරල අනුභූතීන් කාව්‍යයට පාදක කරගනිති. එකිනෙකා වෙත හුවමාරු කර ගෙන ඇති ලිපි ආදියෙන් මේ බව පැහැදිලි වෙයි.⁵⁸

Ceylon Magazine, Young Ceylon, Examiner, Ceylon Miscellany, Observer ආදියෙහි පළ කරන ලද බටහිර කවිය පිළිබඳ අදහස්වල පැතිරීම අප කවිනට බල පා තිබේ. "චාල්ස් ලෝරන්ස්, දන්ද්‍රිස් ද සිල්වා, ග්‍රෙඩරික් නෙල්, ජේම්ස් ද අල්විස් වැන්නන් විසින් බටහිර ලේඛකයන් පිළිබඳ ව ලාංකික පාඨකයන්ට හඳුන්වා දී තිබිණි. රෝමාන්තික යුගයේ ප්‍රබල ම කවියන් දෙදෙනෙකු වූ ජේලී සහ කීට්ස් මෙලොව ජීවත් වූවාහු වයස තිහකට අඩු කාල පරිච්ඡේදයකි. එහෙත් මේ දෙදෙනා ඇතුළු රෝමාන්තිකවාදී කවියන් විසින් ඉංග්‍රීසි පද්‍ය සාහිත්‍යයට මෙන් ම සිංහල පද්‍ය සාහිත්‍යයට ද කරන ලද සේවය අතිප්‍රබල වේ."⁵⁹ බටහිර ලේඛකයන් සහ කවිය පිළිබඳ අවධානයෙන් සිටි ද්විභාෂක උගතෙකි, ජේම්ස් ද අල්විස්. සම්භාව්‍ය සාහිත්‍යය බටහිර සාහිත්‍යය විවාර ඇසුරු කොට ඒවා කොතරම් දුරට සිංහලය හා ගළපා ගත හැකි ද යි හේ විමර්ශනය කෙළේ ය. ප්‍රබන්ධයට මෙන් ම කවියට ද සාමාන්‍ය පාඨකයා වෙත ගමන් කළ යුතු භාෂාවක අවශ්‍යතාව දැනී තිබිණි. මිහිරිපැන්නේ හිමියන් සහ මාතර කවීන්ගේ රචනාවල ආකෘතිය සහ අන්තර්ගතය අනුගමනය කරමින් ඔහු නිර්මාණකරණයෙහි යෙදී තිබේ. එමතු නො ව ඔලිවර් ගෝල්ඩ් ස්මිත්ගේ The Traveller⁶⁰ කාව්‍යය මාතරට ගමනක්⁶¹ නමින් සිංහලයට ගැළපෙන අයුරින් නිර්මාණය කොට තිබේ. මෙකල කවිය ආගමික වාද විවාද සහ ශාස්ත්‍රීය පුනරුදය විසින් වර්ධනය වන අයුරු විද්වත්තු පෙන්වා දෙති.⁶² හික්කඩුවේ සුමංගල හිමි, මොහොට්ටිවත්තේ ගුණානන්ද හිමි, ජේම්ස් ද අල්විස් ඇතුළු දේශප්‍රේමීන්ගේ ජාතික පුනරුද ව්‍යාපාරය, රවින්ද්‍රනාත් තාගෝර්තුමන්ගේ ඉංග්‍රීසි පද්‍ය කෘතීන් මෙකල සිංහල කවියට බල පා තිබේ.

VIII

බෞද්ධ ආරාමික අධ්‍යාපනය

කෝල්බ්‍රෑන්ක්, ආරාමික අධ්‍යාපනය සම්බන්ධයෙන් ඉදිරිපත් කොට ඇති යෝජනාව ලාංකේය සමාජය හා සම්බන්ධ වනුයේ අභියෝගාත්මක ව ය. 'ස්වදේශික භික්ෂූන් විසින් පන්සල්වල දෙනු ලබන අධ්‍යාපනය ගණන් ගත යුතු තරම් නොවේ' ය යන්න යි ඒ. බටහිර ජාතීන් පැමිණෙන විට ප්‍රධාන ලාංකේය අධ්‍යාපන ආයතනය වූයේ පන්සල යි. ආරාමයෙන් බැහැර අධ්‍යාපනයක් ලබා ගැනීමේ අවස්ථාවක් බෞද්ධ ලෝකයේ නොවීය. ඉගෙනීමේ තනි අයිතියක් එය ලබා ගැනීමේ විවේකයත් ඔවුන්ට තිබිණි.⁶³ දේශපාලනික හා ආර්ථික වාතාවරණය තීරණය කිරීමේ දී රටේ රජතුමාගේ ක්‍රියාකාරීත්ව ජාලයේ කොටස්කාරයකු වීමට විහාරස්ථානයට ඉඩ සැලසී තිබිණි.⁶⁴ ගම, පන්සල හා රාජ්‍යත්වය අතර තිබූ සම්බන්ධතාව නොඉවසූ යුරෝපීය ජාතීන් පන්සල හා ගම වෙන් කිරීම සඳහා සැලසුම් සකස් කළා පමණක් නො ව ක්‍රියාත්මක ද කළහ. පාකුගීසි සමයේ ග්‍රැන්සිස්කානු පූජකවරුන් විසින් කෝට්ටේ අන්තිම රජ කතෝලික ලබ්ධියට හරවා ගන්නා ලද්දේ ය. අනතුරුව හෙතෙම ප්‍රැන්සිස්කානු පාසල්වලට පරිත්‍යාග කිරීම මුල දී බෞද්ධ ආයතනවලට කළ පරිදි කරගෙන ගියේ ය.⁶⁵ ඒ මතු නො ව භික්ෂූන් වහන්සේලා ද සිවුරු හරවා තම ආගමේ නාමයෙන් කුල ගැන්වූහ.⁶⁶ මේ අතර වේගවත් ව වෙනස් වෙමින් පැවැති සමාජ ක්‍රමයක තිබූ අවශ්‍යතාව සම්පාදනය කිරීම පිරිවෙන්වලට කළ නොහැකි විය. එහි ප්‍රතිඵලය වූයේ පිරිවෙන් අප්‍රධාන වීම යි. එහෙත් මහත් දුෂ්කරතා මධ්‍යයේ වුව ප්‍රාචීන අධ්‍යයනයන් රැකගැනීමට වෙහෙස දරූ භික්ෂූන් වහන්සේලා ලංකාවේ තැන්තැන්වල රැදී සිටි බව පෙනේ.

මෙහි දී වැලිවිට සරණංකර හිමියන්ගේ ශාස්ත්‍රීය පරම්පරාව අයත් පැල්මඩුල්ල රජමහා විහාරයේ විසූ වේහැල්ලේ ධම්මදිත්ත හිමියන්ගේ භූමිකාව වැදගත් වේ.⁶⁷ දහනව වන සියවසේ අපරභාගයේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ ඇතිවන ශාස්ත්‍රීය ප්‍රබෝධයට හේතුවන කීර්තිමත් භික්ෂූන් වහන්සේ රැසකගේ ගමන් මාර්ගය හෙළිවූයේ පැල්මඩුල්ල රජමහා විහාර පිරිවෙන් පරිසරයෙනි. කදුරුවපොකුණේ මහා සුවණ්ණපෝති, කිරිනැළියේ රතනපෝති, පල්ලන්තර ප්‍රඥාසාර, දෙහිගස්පේ අත්ඵදස්සී, කැටගොඩ රතනපෝති, කදුරුවපොකුණේ කුඩා සුවණ්ණපෝති වැනි මාහිමියන් වහන්සේලා වේහැල්ලේ පරම්පරාවට අයත් අතර උන්වහන්සේලාගේ ශිෂ්‍යානුශිෂ්‍ය පරම්පරාව පහතරට පුරා ශාස්ත්‍රාලෝකය රැගෙන ගිය බව පැහැදිලි ය. එපමණක් නො ව ගාල්ලේ මේධංකර, ඉඳුරුවේ සුමංගල, වලානේ සිද්ධාර්ථ සහ භික්කඩුවේ සුමංගල යන මහ තෙරවරුන්ට ආගමික, ශාස්ත්‍රීය පරිසරය වූයේ ද පැල්මඩුල්ල විහාරස්ථානය යි.⁶⁸ අනතුරුව මෙම විහාරස්ථානයේ දී 1867 දී පවත්වන ලද සංඝ සම්මේලනය සහ ත්‍රිපිටක ධර්ම ග්‍රන්ථ ශෝධන අවස්ථාව දහනව වන සියවසේ අගභාගයේ බෞද්ධ පුනර්ජීවනයට මග පෑදූ විශිෂ්ට අවස්ථාවක් විය.⁶⁹ සබරගමු මහ සමන් දේවාලයේ බස්නායක නිලමේ තැන්පත් ඉද්දමල්ගොඩ බණ්ඩාර විසින් ලක්මිණි පහන පුවත්පතේ පළ කරන ලද දූන්වීමකින් කියැවෙන්නේ ලක් වුදුසසුනට එවකට කළ හැකි සේවය මෙම සංඝ සම්මේලනය පැවැත්වීම බව යි.⁷⁰

ඉහත භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ ශිෂ්‍යානුශිෂ්‍ය පරම්පරාව විසින් ශාස්ත්‍රීය, ආගමික වශයෙන් මෙන් ම ඉංග්‍රීසි ප්‍රතිපත්තිවලට අභියෝග කොට නැගී සිටින්නට වෙර දරා ආරම්භ කළ බෞද්ධ මධ්‍යස්ථාන අතර ක්‍රි.ව. 1832 දී සීනිගම ධීරකඩන්ධ හිමියන් විසින් පිහිටුවාලූ කොටහේනේ දීපදුන්නමාරාමය,⁷¹ වලානේ සිද්ධාර්ථ හිමියන් විසින් ආරම්භ කරන ලද පරමධම්මචේතිය පිරිවෙණ, පූජ්‍ය භික්කඩුවේ රතනපාල හිමියන්ගේ අනුග්‍රහයෙන් පිහිටුවාලූ කුමාරමහා විහාරය, උඩුගල්පිටියේ සිරිසුමන හිමියන් විසින් ආරබ්ධ ශෛලබ්‍රහ්මචාරාමය ද කැපී පෙනෙයි.⁷²

1873 දී භික්කඩුවේ සුමංගල නාහිමියන් කොළඹ මාලිගාකන්දේ විද්‍යාදය පිරිවෙණක් 1875 දී රත්මලානේ ශ්‍රී ධර්මාලෝක නාහිමියන්

පැලියගොඩ විද්‍යාලංකාර පිරිවෙණක් පිහිටුවා සාම්ප්‍රදායික ප්‍රාචීන භාෂා හා ධර්මශාස්ත්‍ර අධ්‍යාපනය නගා සිටුවමින් වසරක් පාසා ඉන් බිහි කළ පඬිවරුන් ලවා පිහිටුවීමට සලස්වන ලද ශාඛා පිරිවෙන් මගින් වැලිවිට සරණංකර සංඝරාජයන් 18 වන සියවසේ දී උඩරට පෙදෙස්වල ඇති කොට තිබූ ධර්ම ශාස්ත්‍රීය පුනර්ජීවයේ ආභාසය කෝට්ටේ යුගයේ විජයබා වැනි පිරිවෙන්වල පැවැති සාම්ප්‍රදායික වූ උසස් අධ්‍යාපන ක්‍රම ද සමග රට පුරා ව්‍යාප්ත කිරීමට ම. සැලසීය.⁷³

පිරිවෙන් අධ්‍යාපනයෙහි වර්ධනය පිළිබඳ ව විශේෂයෙන් පෙනෙන ලක්‍ෂණයක් නම් ලංකාවේ සාමාන්‍ය අධ්‍යාපනයට ගැලපෙන අයුරු හැඩගැසීම යි. පිරිවෙන් අධ්‍යාපන විෂය මාලාවට ඉංග්‍රීසි භාෂාව ඇතුළත් කිරීම හා විභාග පැවැත්වීම වැදගත් වේ.⁷⁴ එ පමණක් නොව මෙකල පහළ වන බොහෝ උගතුන්ගේ මව් භාෂාව වන්නේ ඉංග්‍රීසිය යි. දෙවන බස වූයේ සිංහල හෝ වෙනත් ප්‍රාචීන භාෂා ය. ජේම්ස් ද අල්විස් වැනි දේශීය පඬිවරුන් මෙන් ම විදේශීය පඬිවරු බොහොමයක් දෙනා මේ ගණයට වැටෙත්. කොතරම් ඉංග්‍රීසියෙහි හසලයකට වුව ද ශ්‍රී ලංකාව තුළ වැඩ කිරීමට සිංහලය නැතිව බැරිවිය. ජෝර්ජ් ටර්නර් නම් සබරගමු ජීවත්වරයා පාළු අධ්‍යාපනය ලබා ගත්තේ පැල්මඩුල්ල විහාරයෙහි යි මා. උ. ද සිල්වා පවසයි.⁷⁵ ආර්. ඩී. විල්ඩර්ස්,⁷⁶ රීස් ඩේවිඩ්ස්⁷⁷ ප්‍රාචීන අධ්‍යයනයන් ලබා ගත්තේ වස්කඩුවේ සුභුති හිමියන්ගෙන් සහ යාත්‍රාමුල්ලේ ධර්මාරාම හිමියන්ගෙනි.⁷⁸ එඩ්වඩ් අප්හම් සහ ජෝර්ජ් ටර්නර් යන විදේශික සිවිල් සේවකයන් මහාවංසයේ අත්පිටපත් ලබා ගත්තේ මුල්කිරිගල පොත්ගලෙන් බවත් ජෝන් ඩොයිලි නම් බ්‍රිතාන්‍ය සිවිල් සේවකයා වේරගම්පිට රජමහා විහාර පුස්තකාලය පරිහරණය කළ බවත් තිස්ස කාරියවසම් පෙන්වා දෙයි.⁷⁹ මෙයින් පෙනී යන්නේ ඉංග්‍රීසි උගතුන් ද පිරිවෙන් කෙරෙහි නැඹුරු වූ බව යි. එය කෝල්බෘක් යෝජනාව කණපිට හැරවීමකි. 1845 වන විට පිහිටුවා ගෙන තිබූ ආසියාතික සමිතියේ සාමාජිකයන් විසින් විටින් විට පෙරදිග රටවල ඥාන සම්භාරයන් ගවේෂණය කරන ලදී. එ පමණක් නොව, දේශන පැවැත්වීම සහ ශාස්ත්‍රීය ලිපිලේඛන මගින් එම ගවේෂණයන්හි ප්‍රතිඵල ලෝකය වෙත ව්‍යාප්ත කිරීමට ද කටයුතු කළහ.⁸⁰

ඒ සඳහා පැල්මඩුල්ලේ රජමහා විහාර පොත්ගල, දකුණේ මුල්ගිරිගල පොත්ගල, මාතර කරතොට ධර්මාරාම හිමියන් විසින් ඇති කරන ලද වේරගම්පිට රජමහා විහාර පොත්ගල, අඹගහපිටියේ මහපන්සල් පොත්ගල යොදාගන්නා ලදී. දොඩන්දූව, දඩල්ල, ගාල්ල, දෙවිනුවර වැනි ස්ථානවල පිහිටි පොත්ගල් ද යොදාගන්නා ලදී. ජෝර්ජ් ටර්නර්, ස්පෙන්ස් හාඩ්, පී. ග්‍රිම්බෝල්ට්, ජෝන් මර්ඩොක්, එස්.එස්.ඩී. රසල්, ආර්.එන්. මෝර්ගන්, ජේම්ස් ද අල්විස්, සී.පී. ලෙයාඩ්ස්, ලුවී ද සොයිසා, දන්දිරිස් ද සිල්වා වැන්නෝ අප සාහිත්‍යයේ පටුන්වය මව් රජයට දන්වා එහි විරස්ථිතිය සඳහා පියවර ගත්තෝ වූහ.⁸¹

ඉන්පසුව ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රථම වරට 1870 දී වර්තමාන ආශ්‍රේය පුස්තකාලයක ස්වරූපය ගත් ප්‍රථම පුස්තකාල අත් පිටපත් පුස්තකාලයක් පිහිටුවන ලද්දේ ය. රජයේ ප්‍රධාන භාෂා පරිවර්තකයා වූ ද රජයේ පෙරදිග පුස්තකාලයේ අධිපතියා වූ ද මහ මුදලි ලුවී ද සොයිසා විසින් කරන ලද අත්පිටපත් සමීක්‍ෂණයේ වාර්තාව සමකාලීන සම්භාව්‍ය සාහිත්‍ය සංස්කරණවල තත්ත්වය කියාපායි.⁸²

ඒ මගින් කරනු ලැබූ හෙළිදරව්ව සම්භාව්‍ය සාහිත්‍ය කෘති සංස්කරණය කඩිනම් වීමට හේතු විය. ජේම්ස් ද අල්විස් පඬිතුමා Descriptive Catalogue⁸³ යන නාමාවලිය සකස් කළේ ද එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙනි. 1885 දී ලුවී ද සොයිසා විසින් ලංකාවේ විහාර පුස්තකාලයවල ඇති පාලි, සංස්කෘත, සිංහල අත්පිටපත් නාමාවලියක් ප්‍රථම වරට සකස්කරනු ලබනුයේ ද එයින් අනතුරුව ය.

ඉහත කරුණුත් පිරිවෙන් අධ්‍යාපනයේ ව්‍යාප්තියත් අප පුස්තකාල සමයේ සම්භාව්‍ය සිංහල සාහිත්‍ය කෘති සංස්කරණය කිරීමට මහෝපකාරී වූ බව පෙනේ. 1837 දී ජෝර්ජ් ටර්නර් මහාවංසය ඉංග්‍රීසියට පරිවර්තනය කොට තිබිණි. ඒ අනුව 1852 දී ජේම්ස් ද අල්විස් පඬිතුමා සිදත් සඟරාව ද 1866 අත්තනගලු වංසය ද සංස්කරණය කොට ඉංග්‍රීසියට පරිවර්තනය කළේ ය.⁸⁵ මෙම පරිවර්තනවල අභිප්‍රාය වූයේ අප රටේ සමාජ ආර්ථික දේශපාලන ස්වභාවය පිළිබඳ ව මව් රජයට දන්වීම යැයි යැස්මින් ගුණරත්න අවධාරණය කරයි.⁸⁶

මීට අමතර ව ජේම්ස් ද අල්විස් 1887 දී හත්ඵවනගල්ල විහාරවංසය සහ එහි සිංහල සන්නය සංස්කරණය කෙළේ ය.⁸⁷ බටුවන්තුඩාවේ පඬිතුමන්ගේ සිදත් සඟරා සංස්කරණයක් සහ නව සන්නයක් 1857 දී පළවිණි. එම පුරාණ සන්නය බටුවන්තුඩාවේ පඬිතුමන් විසින් ම 1887 දී පළකරන ලදී. හික්කඩුවේ සුමංගල හිමියන්ගේ සිදත් සඟරා විස්තර වර්ණනාව 1902 දී පළවිණි. සියබස්ලකර හෙන්ද්‍රික් ජයතිලක විසින් 1884-86 කාලයේ දී පළ කළ අතර බුක්සරණ මුල්ලේරියාවේ විපුලසාර හිමියන්ගේ සංස්කරණයක් ලෙස 1894 දී පළවිණි.⁸⁸

මුවදෙව්දාවන වේරගම පුවිබණ්ඩාරයන්ගේ සංස්කරණයක් ලෙස 1880 දී පළ වූ අතර 1901 දී සසඳාවන අතුරුවැල්ලේ හිමියන්ගේ සංස්කාරකත්වයෙන් පළ විය. කවිසිඵමණ 1899 දී මඩුගල්ලේ සිද්ධාර්ථ හිමියන්ගේ සංස්කාරකත්වයෙන් ද මාතර ධර්මරත්න පඬිතුමාගේ සංස්කාරකත්වයෙන් විශුද්ධි මාර්ග සන්නය 1889 දී ද පළ කරවීය.⁸⁹

මේ අනුව 19 වන සියවසේ 8 වන දශකය අවසන් වන විට සිංහල සම්භාව්‍ය කෘති රැසක් සංස්කරණයෙන් අනතුරුව මුද්‍රණය වී තිබිණි. තද් ව්‍යායාමය කාලීන අවශ්‍යතාවක් සපුරාලීමක් මෙන් ම සිංහල ජාතික උරුමය පොදුජන විඥානයෙහි තහවුරු කිරීම සඳහා ප්‍රසිද්ධ කිරීමක් ද විය. ඊට හොඳ නිදසුනකි, මීගෙට්ටුවන්තේ හිමියන්ගේ සංස්කාරකත්වයෙන් 1876 දී පළ වූ සිංහල මිලින්ද ප්‍රශ්නය.⁹⁰ එය එවක සැදුහැවත් බෞද්ධ නිවෙස්වල පාසල් යන දරුවනට ක්‍රිස්තියානි පාසල්වලින් හැරී ගෙදර ආපසු කියවීමට වැඩිහිටියන් නියම කොට තිබූ බව ප්‍රකාශිත ය.⁹¹

ඇතැම් සංස්කරණ ශාස්ත්‍රීය වාදවිවාදවලට පවා හේතු වූ බව පෙනේ. 19 වන සියවසේ ශාස්ත්‍රීය ප්‍රබෝධයට තුඩු දුන් සවිසන්දම් වාදය ඇරඹීමට හේතුව වූයේ ජේම්ස් ද අල්විස්ගේ සිදත් සඟරා සංස්කරණය යි. අනතුරුව සකස් වන සිදත් සඟරා සංස්කරණ හේතුවෙන් බිහි වූ තවත් වාදයකි, සිදත් සඟරා වාදය. එමෙන් ම රත්මලානේ ධර්මාරාම හිමියන්ගේ ග්‍රන්ථ ශෝධන කටයුතුවලින් පසු ව කාලාන්තරයක් තිස්සේ මේ රටෙහි යටපත් ව තිබූ ණනලල විභාගය ද නැවත මතු වූයේ ය.⁹² මෙම වාද විවාදයන්ට සහභාගී වූවෝ ද්විභාෂක උගත්තු වූහ. වෙනස් වන සෘජු වාණිජ

රටාව, සමාජ පෙරළිය හරහා පැමිණි නව අධ්‍යාපන අරමුණු සකස්වීම කෙරෙහි යට කී සාහිත්‍යමය ව්‍යායාම් දැඩි ව බලපෑම් කරන ලද බව පෙනේ. ඉංග්‍රීසිය හරහා බටහිරට යොමුවීම මෙන් ම පිරිවෙන් අධ්‍යාපනය සහ එහි විරස්තිරීය හේතුවෙන් පැන නැගී ප්‍රාචීන අධ්‍යාපනයත් මුද්‍රණ මාධ්‍යයත් නිසා ඇති වූණු යට කී ප්‍රකාශනත් සිංහලයා පාඨකයකු බවට පත් කෙළේ ය. එම කාර්යයට සෘජු ව දායක වූවෝ ද්විභාෂක උගත්තු ය.

IX

ආගමික වාද විවාද

ද්විභාෂක උගතුන් පහළ විමට සිංහල බෞද්ධ සමාජය තුළ ම හටගත් යම් කරුණු ද පාදක වූ බව පැහැදිලි ය. බෞද්ධ හික්ෂුන් අතර ඇති වූ වාදවිවාද එයින් ප්‍රමුඛ ය. සියම් නිකායික හික්ෂුන් වහන්සේලා අතර ඇති වූ සීමාසංකර, අධිමාස, සුර්යමාස, වන්දුමාස, සාංඝික දානය වැනි කරුණු පදනම් කරගත් වාද සහ ඊට අමතර ව පාරුපන, දෙවියන් ඇදහීම, පිළිම වැදීම ආදිය පිළිබඳ ව ද වාද ඇති වූ බව පෙනේ. අනතුරුව බෞද්ධ නායකයෝ ද ගිහියෝ ද හික්ෂුන් ද තැනින් තැන මෙම කරුණු උඩ වාද විවාද පටන් ගත්හ.⁹³ තෙළඟපාන, ගාල්ල, රයිගම වාද පැවැත් වූ ස්ථාන යි. කරකොට ධම්මාරාම හිමියන්ගෙන් ශාස්ත්‍රෝද්‍රහණය කළ බෙන්තර අන්ඵදස්ස හිමියෝ යටකී වාදයන්හි ආරම්භකයා ය. අපගේ උගතුන් විසින් නොසලකා හරින ලද නමුත් දහනව වන සියවසේ මෙරට බෞද්ධ ව්‍යාපාරයෙහි මලික නායකයකු වත්, ශිල්ප ශාස්ත්‍රයන්හ පාරගතත්වයෙන් මුදුන්පෙත්තට නැග්ගා වූ දහ නව වන සියවසෙහි කරන ලද පෙරළිය නිසා ම බෞද්ධ ශාසනික ඉතිහාසයට නව මුහුණුවරක් ඇති වූ බව පෙනේ.⁹⁴

1850 දශකයේ පොදුවේ සිංහල පඬිවරුන් සහභාගී වූ සවිසන්දම් වාදය, කවිමිණි කොඬොල් වාදය, බුද්ධ වර්ෂ වාදය

වැනි ශාස්ත්‍රීය වාද විවාද නිසා මහත් බුද්ධිමය කුතුහලයක් තත්කාලීන ජනතාව අතර ඇති විය.⁹⁵

ඒ හේතුවෙන් බෞද්ධාගමික පසුබිම තුළ ජනිත වූ තවත් ප්‍රවණතාවක් වූයේ විවිධ නිකාය බිහිවීම සහ ඒ තුළ ම ශාඛා ප්‍රශාඛා වර්ධනය වී යාම යි. 1802 පිහිටුවන ලද අමරපුර නිකාය 1845 පමණ වන විට ශාඛා හතකටත් සියම් නිකාය අංශ හතරකටත් බෙදී තිබුණු බව පෙනේ. 1864 දී රාමඤ්ඤ නිකාය පිහිටුවන ලදී.⁹⁶

මේ හේතුව නිසා අහිතව වාද සාහිත්‍යයක් සිංහලයට එක් විය. මෙහි ද හිමිකරුවෝ ද්විභාෂක උගත්තු ය. හික්කඩුවේ සුමංගල හිමියන්ගේ මාසරතු ලක්ෂණය (1874), අඹගහපිටියේ බුද්ධසිරි හිමියන්ගේ අධිමාස හේදය (1895), බෙන්තර අත්පදස්සි හිමියන්ගේ සහ මාදම්පිටියේ ධම්මතිලක හිමියන්ගේ අධිමාස දීපන (1896) සහ අධිමාස සංග්‍රහව (1903) එසේ ම ශුද්ධවිජාද විභාවනිය (1885), පිරිමඬුළු පෙරවීම (1889), පුරාණ සඟබත් බෙදුම (1896), විවාද විනෝදනිය (1899), නමස්කාර වාද විදාරණය (1899), වාදාරම්භක සංග්‍රහය (1900), වාදාරම්භක නිග්‍රහය (1901), හික්ෂු ශීලය (1893), සාමග්‍රි දර්ශනය (1897), බද්ධසීමා විනිශ්චය (1901), සංසදාන විනිශ්චය (1902), දුසිල්වක (1875) වැනි කෘති ගණනාවක් සිංහල සාහිත්‍යයට එක් විය.⁹⁷

හික්ෂු ශාසනයේ විවිධ නිකායන් අතර ඇති වූ වාද විවාදත්, ව්‍යවහාරයට පැමිණ තිබූ ලංකාව හා බුරුමය, සියම, කාම්බෝජය ආදී රටවලින් ගෙන එනු ලැබූ ධර්ම ග්‍රන්ථ හා සසඳා කරන ලද අධ්‍යයනයන්ගේ ලත් දැනුමත් නිසා මිෂනාරීන්ට බෞද්ධ සාහිත්‍යයෙන් දැක්වෙන ප්‍රතිරෝධතාවන්ට සාර්ථක ව පිළිතුරු දිය හැකි ව තිබුණි. මේ අතර බෞද්ධ පාර්ශ්වය මහත් ප්‍රකෝපයට පත් වූයේ 1848 දී ජෝන් ගොගර්ලි පියතුමන් විසින් "ක්‍රිස්තියානි ප්‍රඥප්තිය" එළිදැක්වීමත් සමඟ ය. 1845 සිට ගොගර්ලි පූජකතුමා රාජකීය ආසියාතික සමිතිය ඉදිරියේ දේශන පවත්වා තිබුණි.⁹⁸ ස්පෙන්ස් හාඩ් පියතුමා 1850 දී Eastern Monarchism යන කෘතිය ද 1853 දී Manual of Buddhism යන කෘතිය ද එළි දැක්වූහ. සුදර්ශන ප්‍රකරණය, බෞද්ධ ලබ්ධි පරීක්ෂාව, සත්‍යාර්ථ ප්‍රකාශය, බෞද්ධ වාක්‍ය සත්‍යද්වාරය වැනි කෘති ද මේ වන විට මිෂනාරීන් විසින් සංග්‍රහ කොට තිබිණි.⁹⁹

දීපව්‍යාප්ත ක්‍රිස්තියානි සාහිත්‍යය, බෞද්ධාගමට එල්ල කරන ලද ප්‍රහාරයක් බව වටහා ගත් පිරිසක් ක්‍රමයෙන් මතුවන්නට වූහ. යටෝක්ත විවේචනවලට මුහුණ දීමට නම් බෞද්ධයන්ට මුද්‍රණ තාක්ෂණය උපයෝගී කර ගත යුතු බව පැහැදිලි වන්නට විය. සිංහල බෞද්ධයන්ට මුද්‍රණ යන්ත්‍රාලයක් නැතිකමේ පාඩුව ගාල්ලේ දී ලංකෝපකාරය යන්ත්‍රාලය පිහිටු වීමෙන් 1862 ජූලි මස විසඳා ගන්නා ලදී. කොටහේනේ පහළ පන්සලේ වැඩවිසූ මිගෙට්ටුවත්තේ ගුණානන්ද හිමි, කොරනේලිස් ද සිල්වා, පොන්නම්පෙරුම අප්පුහාමිගේ ලේකම්ධුරය සහිත ව පිහිටුවා ගන්නා ලද සර්වඥශාසනවාද්ධිදායකධම්ම සමාගම ද කොටහේනේ තවත් සිංහල යන්ත්‍රාලයක් 1862 නොවැම්බරයේ පිහිටුවා ගන්නා ලදී. මීට අමතර ව බටුවන්තුඩාව පඬිතුමාගේ ලංකාහිතව විග්‍රහ යන්ත්‍රාලය ද බිහි විය.¹⁰⁰ මෙම මුද්‍රණාලයවලින් ප්‍රකාශයට පත් වූ මුල් ම ප්‍රකාශන සියල්ල ක්‍රිස්තියානි වාද මර්දනය සඳහා යොදාගනු ලැබූ ඒවා විය.

හික්කඩුවේ සුමංගල හිමියන්ගේ සුදර්ශනය, සුදර්ශන ප්‍රකාශනය මොහොට්ටිවත්තේ හිමියන්ගේ ක්‍රිස්තියානි වාද මර්දනය නොහොත් ක්‍රිස්තියානි ප්‍රඥප්තියට උත්තර ඒ අතර ප්‍රමුඛ ය. මෙයින් සිංහලයන් තුළ ආගමික හැඟීම් වර්ධනය වූවා සේ ම ක්‍රිස්තියානිත් ද සැලසුණු බවක් පෙනේ.¹⁰¹ මේ හේතුව මෙම කාලය තුළ ද්විභාෂකයන්ගේ ක්‍රිස්තියානි සාහිත්‍යයකුත් සිංහල සාහිත්‍යයකුත් බිහිකිරීමට මුල් විය.

බෞද්ධ ක්‍රිස්තියානි වාද එළිමහනේ පවත්වන්නට යෙදීමෙන් නවතම අවස්ථාවකට මග පෑදුණේ ය. 1865 දී බද්දේගමින් ඇරඹූ වාද හටන 1866 දී කැලණිය වරාගොඩ දී ද 1864 දී උදන්විට දී ද 1871 දී ගම්පොළ යන ස්ථානවල දී ද ව්‍යාප්තියට පත් වූ අතර එහි කුටප්‍රාප්තිය ළඟා වූයේ 1873 දී පානදුරේ පැවැත් වූ වාදයෙන් ය.¹⁰² ගත්කරුවකු දේශ ගවේෂකයකු වූ ආචාර්ය ජේම්ස් මාර්ටින් පීබල්ස් (1822-1922) එකල මෙරට සංචාරය කරන ලදු ව ගෙන ගිය පානදුරා වාදයෙහි ඉංග්‍රීසි පිටපත 1875 දී ඇමරිකාවේ දී මුද්‍රණය කෙළේ ය.¹⁰³ එයින් පිටපතක් පීබල්ස් විසින් ඇමරිකාවේ පරම විඥානාර්ථ සමාගමේ ආරම්භක එච්.එස්. ඕල්කට්ට පිළිගන්වන ලදී. එතුමා වාදයෙහි නියමු මොහොට්ටිවත්තේ ගුණානන්ද හිමියන්ට පැසසුම්

කොට ලිපියක් එවා තම ව්‍යාපාරයෙහි සාමාජිකත්වය ද පිරිනැමුවේ ය.¹⁰⁴ පරමවිඥානාර්ථවාදීන්ගේ ලංකාගමනය බෞද්ධ පුනර්ජීවනයට ප්‍රබල උත්තේජයක් විය. ක්‍රිස්තියානි විසින් ගෙන ගිය අධ්‍යාපනික, සාහිත්‍යායික, සමාජීය ව්‍යාපාරයන්ට අභියෝගාත්මක අයුරින් මුහුණ දීමට බෞද්ධයෝ පරම විඥානාර්ථවාදීන් සමග ඒකරාශී වූහ. 1885 සිට වෙසක් පොහෝ දින නිවාඩුව ඇතිකිරීමේ ගෞරවය ද පරම විඥානාර්ථ සමාගම දිනා ගනී.¹⁰⁵

ආගම පතුරුවා හැරීමේ කාර්යය සඳහා ගිනිකා ගායනාවේ වැදගත්කම දැනගත් ක්‍රිස්තියානි පූජකවරුන් විසින් ගායනාවලට සම්බන්ධ ගිනිකා සංග්‍රහ වශයෙන් පළකොට තිබේ. 1850 දී එංගලන්ත මෙතෝදිස්ත සහ බැප්ටිස්ට් සභා තුන වෙනුවෙන් වෙස්ලියානු ගිනිකා ද ඇතුළත් කොට පළමු සිංහල ගිනිකා පොත නිකුත් කොට තිබේ. එම වසරේ දී ම සිංහලීස් රිලිජස් ට්‍රැක්ට් සොසයිටිය විසින් ගිනිකා 217 ක් ඇතුළත් කෘතියක් සම්පාදනය කොට තිබේ. මේ අනුව සිංහල කවියට වෙනස් වූ රචනාවන් ද ගායනයට වෙනස් වූ ගායනයන් ද ඒ හා බැඳුණු සංගීත ක්‍රමයක් ද ක්‍රිස්තියානින් විසින් මෙරටට හඳුන්වා දෙන ලදී.¹⁰⁶

කිතු උපත සමරමින් ගැයුණු නත්තල් කැරොල් පූර්වාදර්ශයට ගනිමින් බෞද්ධ ජනයා, බුදු තෙමඟුල වෙනුවෙන් ගැයීමට වෙසක් කැරොල් නිර්මාණය කරගත් බව පෙනේ. මෙම සම්ප්‍රදායේ ප්‍රාරම්භය ගැන පවත්නා මත විමර්ශනයට ලක් කරන සුනිල් ආරියරත්න ප්‍රශස්ත මතය ලෙස තිස්ස කාරියවසම්ගේ මතය අවධාරණ කරයි.¹⁰⁷

යථෝක්ත සාහිත්‍යය පිළිබඳ ව විමසීමේ දී කැරොල් යන අයට වුවමනා කරන රචනා සම්පාදනය සඳහා සමහර කිවිවරු උනන්දු වූහ. 1888 දී ජේදිරික් ජෝන් පෙරේරා විසින් ලියන ලද සිද්ධාර්ථ කුමාරෝද වර්ණනාව හෙවත් වෙසක් පෙළහර, කොල්ලපිටියේ පොල්වත්තේ ටී. ලුවිස් ප්‍රනාන්දු සහ ජේම්ස් මාටින්ගේ සෙල්ලම් කණ්ඩායම් ගැයූ ගීත සියල්ල 1892 දී සිදුහත් අලංකාරය නමින් ද පී.ජී. හැරිසන් විසින් ප්‍රකාශිත ව වෛශාක‍්‍ය බෞද්ධ සංගීතය නමින් සිංහල සාහිත්‍යයට එක්විය.¹⁰⁸

දහනව වන සියවසේ අටවන දශාබ්දය වන විට මෙතෙක් පැවති බෞද්ධ ප්‍රබෝධයේ පැහැදිලි වෙනසක් දක්නට ලැබේ. ඒ,

පූර්වයෙහි වූ ක්‍රිස්තියානි විරෝධී ව්‍යාපාරය බෞද්ධ-ක්‍රිස්තියානි සංකලනයකින් පෙරට ඇදීම සහ එතෙක් පැවති පැවිදි නායකත්වය ගිහි නායකත්වය කරා සංක්‍රමණය වීම යි. දොන් කරෝලිස් හේවාටිකාරණ, ආර්.ඒ. මිඳුන්ඳෝ, එන්.එස්. ප්‍රනාන්දු, ඩබ්ලිව්.ජී. විජේසේකර, ඩබ්ලිව්.ඊ. බැස්ටියන්, ඒ.පී. ධර්මගුණවර්ධන, විලියම් ද ආබ්‍රෙව්, හරමානිස් කුරේ, එච්.ජේ. ආබ්‍රාහම් රාජපක්ෂ ආදීහු ඒ අතර වූහ. මෙම ධනපතිහු ජාතික ආගමික සේවයට නැඹුරු වීම වක්‍රාකාර ව ද්විභාෂක උගතුන්ගේ පහළ වීමට මාර්ගය සකස් කොට දීමක් බඳු ය.¹⁰⁹

සාමයක ඉංග්‍රීසි අධ්‍යාපනය මිෂනාරීන් අත පවතිද්දී ඕල්කට්තුමන්ගේ පැමිණීමෙන් අනතුරුව අරඹන බෞද්ධ ඉංග්‍රීසි විද්‍යාලයවලට අනුග්‍රහයක් දක්වූවෝ යථෝක්ත ධනපතිහු ය. ඒ අනුව 1886 නොවැම්බර් 01 දා ආරම්භ කරුණු පිටකොටුවේ ඉරිදා පාසල බෞද්ධ ඉංග්‍රීසි විද්‍යාලය බවටත් අනතුරුව ආනන්ද විද්‍යාලය බවටත් පරිවර්තනය වීමේ දී අනුග්‍රහය දක්වන්නෝ එච්.ජේ. ආබ්‍රාහම් රාජපක්ෂ ය.¹¹⁰ මින් පසුව ගාල්ලේ මහින්ද, මහනුවර ධර්මරාජ වැනි විදුහල් ද බිහි විය. විසිවන සියවසේ මුල් භාගයේ දී හමුවන ද්විභාෂකයන් අතර යථෝක්ත පාසල්වලින් බිහි වූවෝ බොහොමයක් වෙති.

මෙම ප්‍රවණතා සියල්ල ද්විභාෂකයන්ගේ සාහිත්‍යමය කාර්යයට පහසු සුබනමාස පරිසරයක් සකස්කොට දුන්නේ ය. මෙ කල ලේඛන කටයුතුවල නිරත වූවෝ සිංහල, පාලි, සංස්කෘත සාහිත්‍යයෙන් ද ඉංග්‍රීසි පතපොත පරිශීලනයෙන් ද සිය දැනුම වර්ධනය කරගත්තෝ වූහ. මේ අනුව භාෂාවන් පිළිබඳ උනන්දුවත් ධර්ම ශාස්ත්‍රීය ප්‍රබෝධයත් ක්‍රමයෙන් පැතිරෙන්නට විය. එයින් නව සංකල්ප ප්‍රකාශනයටත්, පොදු රුචිකත්වයටත් ගැළපෙන ශාස්ත්‍රීය වාතාවරණයක් ගොඩ නැගිණි. එහි සමාජීය ප්‍රතිඵල වශයෙන් විවිධ අධ්‍යයන ක්‍ෂේත්‍ර කරා යොමු වීමට හේතු සකස් වූ බව ද පෙනේ.

නිගමනය

විදේශීය ජාතීන්ගේ පැමිණීමෙන් අනතුරුව සිදු වූ භාෂාමය වෙනස් වීම්, මිෂනාරි අධ්‍යාපනය, කෝල්බෲක් ප්‍රතිසංස්කරණ, මුද්‍රණ යන්ත්‍රයේ ස්ථාපිත වීම, මුද්‍රිත මාධ්‍යයේ දියුණුව, ප්‍රාචීන භාෂා අධ්‍යයන සමග පිරිවෙන් ස්ථාපනය වීම ආදියෙන් මතු වූ ආගමික ශාස්ත්‍රීය වාද විවාද ප්‍රබල ලෙස ශ්‍රී ලාංකේය සමාජයට බලපෑම් කරන්නට සමත් විය.

ලංකාවේ අතීත හා වර්තමාන ජාතීන්ගේ සමාජ තත්ත්වය, ඇතුළු ව එහි ඉතිහාසය, සමය, සාහිත්‍ය කලාවන් සහ ස්වභාව දර්ශනයන් දියුණු කිරීම ද පිණිස 1845 රාජකීය ආසියාතික සමිතියේ ලංකා ශාඛාව පිහිටුවීම, කෞතුකාගාර පුස්තකාලය පිහිටුවීම සාහිත්‍යයට වශයෙන් ශ්‍රී ලංකාව තුළ මහත් ප්‍රබෝධයට හේතු වූ කරුණු විය. ඒ අනුව මෙම කාල සීමාව ලංකාවේ සමාජ, ආර්ථික, සාහිත්‍යමය වශයෙන් සංක්‍රාන්තික කාලයක් සේ සැලකිය හැකි ය.

බෞද්ධ හික්ෂුන් වහන්සේලා වෙතින් සිංහල සාහිත්‍යයේ ස්වාමීත්වය ගිහිපක්ෂය වෙත ඇදී යාම, එතෙක් ස්ථාපිත ව තිබූ ආගමික සාහිත්‍යය මෙකල විවිධ ක්ෂේත්‍රයන් ඔස්සේ ගිහියන්ගේ ද සාහිත්‍යයක් බවට පත්වීමට හේතු විය. එය බෞද්ධ සහ ක්‍රිස්තියානි අංශ ද්වයෙන් ම දියුණු වූ සාහිත්‍යයක් විය. එසේ ම මෙකල පහළ වන සාහිත්‍යයේ මහත් විවිධතා රැසක් දැකගත හැකි ය. කෝශලන්ථකරණය, ආගමික ප්‍රචාරක පත්‍රිකා, ප්‍රබන්ධ කතා, පරිවර්තන මහත් අභිරුචියකින් නැගී සිටින්නට දරන තැත් ර්ට

මුද්‍රිත මාධ්‍යයක් වූ පුවත්පතේ මහත් දායකත්වයක් කැපී පෙනේ. මෙම සාහිත්‍යාංගයන් එක්වර ම පැනනගින අයුරු මෙම විමර්ශනයේ දී හෙළි විය. එමෙන් ම මෙකල සාහිත්‍යයේ භාෂාව විසිවන සියවසට ගැලපෙන අයුරින් සකස් වීමට ගන්නා උත්සාහය යථෝක්ත සාහිත්‍ය අංග පිළිබඳ විමැසීමේ දී පැහැදිලි විය. බටහිර සාහිත්‍යයට නැඹුරු වීම නිසා ලෝක සාහිත්‍යයෙහි එන විචාර වාද ලංකාවට ගලා ඒමට පටන් ගත්තේ ය. එසේ අප සාහිත්‍යයට විවිධාංග එකතු කරගන්නා ප්‍රවණතාව ඇරඹෙන්නේ මෙකල ය. ඒ අනුව විසිවන සියවස වන විට ශ්‍රී ලාංකේය සාහිත්‍යය පිළිබඳ ව සාඩම්බරයෙන් ලෝකයට කරුණු ඉදිරිපත් කරන්නට මෙකල පහළ වූ ද්විභාෂකයන්ට හැකිවිය.

සමාලිචන ග්‍රන්ථ

- 1 The Oxford English-Dictionary, 1933, Vol I, A-B Edited by Jems A.H. Murray, Henry Bradly, W.A. Craigic, C.T. Onions, Clarendon Press, p.859.
- 2 Encyclopaedia Britannica, Micro Peadia. Vol. 10 (1943-1973) William Benton U.S.A., p.657.
- 3 Codrington, H.W. 1947, Short History of Ceylon, Macmillan, London, pp.94-155.
- 4 Colebrooke-Cameron Papers, 1956, Selected and Edited by G.C. Mendis. London, Vol. I, II.
- 5 Ibid, pp. 74-75.
- 6 රුබේරු, රංජිත්, 1971, ලංකා අධ්‍යාපනයේ මූලික න්‍යාය යුගය (1796-1947) කොළඹ, 27-31 පිටුව.
- 7 රුබේරු, ටී රංජිත්, 1964, ලංකාවේ අධ්‍යාපන පරිණාමය, කොළඹ, 248 පිටුව.
- 8 Mendis G.C. 1952, Ceylon Under the British, Colombo, pp. 76,77.
- 9 Gratien, L.J. The Central School Commission, 1841-1848 R.A.S. (CB) Journal Vol. XXXI. p. 500.
- 10 Central School Commission Report, 1852.
- 11 Gooneratne, M.Y. 1968, English Literature in Ceylon, (1805-1878) Dehiwala, p. 27.
- 12 Ibid, pp. 22.
- 13 English Literature in Ceylon, p. 22.
- 14 Gogerly, D.J.: "The Wesleyan Mission Free School" Colombo Journal, February 16th 1833, p.81.
- 15 Observer, 1846, October 26th

- 16 ලංකාවේ අධ්‍යාපනය, සියවස ප්‍රකාශනය, 1969, සංස්කෘතික අමාත්‍යාංශය, 389 වන පිටුව.
- 17 Kariyawasam, Thissa.: 1973, Religious Activities and the Development of a New Poetical Tradition, Thesis submitted for the Degree of Doctor of Philosophy at the University of London, p. 182.
- 18 ලංකා අධ්‍යාපනයේ මූලික න්‍යාය යුගය, 37 පිටුව.
- 19 විමලබුද්ධි හිමි, බලගල්ලේ.: 1966, සිංහල භාෂාධ්‍යායනයට යුරෝපීය පඬිවරුන්ගෙන් ඉටු වූ සේවාව, විවිති, අංක 01, සංස්: ඇම්.එච්. ගුණතිලක ඇතුළු තවත් අය, නුගේගොඩ, 89 පිටුව.
- 20 Fox, William Buckley. 1918, A Dictionary of Ceylon Portuguese - Sinhalese and English Languages, Wesleyan Press.
- 21 Callaway John, 1918, A School Dictionary part I, Chingalese and English, part II, English Chingalese, London.

Hints on the Chingalese and English Languages, 1821, London, A Vocabulary, Ceylon Portuguese, Chingalese and English, 1820, London, Chingalese Spelling Book, 1825, Colombo.
- 22 Clough, Benjamin, A Dictionary of English and Sinhalese and Singhalese and English Languages, Vol. 1, 1821 Colombo, and Vol. II, 1830.
- 23 Lambrike, Samuel.: 1834, A Grammar of the Singhalese Language, and ed. Cotta church mission.
- 24 Hardy Spence, On the Language and Liturature of the Singhalese, J.R.A.S CB I 2. 46 - pp 47.
- 25 කාර්ටර් චාල්ස්, 1862, සිංහල ව්‍යාකරණය, වැස්ලියන් මුද්‍රණාලය, කොළඹ, Carter, Charles 1873, A. Sinhalese Lesson Book, Colombo, English - Sinhalese Dictionary, Ceylon Observer, press Colombo, 1891.
- 26 Nicholson, James 1866, A. Vocabulary English and Sinhalese, 1866

- 27 සන්නස්සල, පුංචිබණ්ඩාර.: 1961, සිංහල සාහිත්‍ය වංශය, ලේක්හවුස්, කොළඹ, 637 පිටුව.
- 28 Suraweera A.V, 1998, Background to the publication of Classical Sinhala Texts, උවසර, මහාවාර්ග්‍ය ආනන්ද කුලසූරිය උපහාර ග්‍රන්ථය, සංස්: පියසීලි විජේමාන්න, කොළඹ, p. 322
- 29 Sidat Sangarawa, James de Alwis, 1852, A Grammar of the Sinhalese Language Translated into English, with Introduction Notes and Appendices, Government press, Colombo.
- 30 Mac Vicar, J.C.: 1845, On the Elements of the Voice, Viewed in Reference to the Roman and Sinhalese Alphabets, commending the writing of Sinhalese in Roman characters, JRASCB, Vol. 1.1, pp. 37.
- 31 Hardy Spence, 1846-47, On the Language and Literature of the Sinhalese, JRASCB 1,2. p.99.
- 32 Coldwell Robert, 1856, A comparative grammar of the Dravidian or South Indian family of Language, London.
- 33 Roberts, Michal, Elite Formation and Elites. 1832-1931. University of Ceylon, History of Ceylon. Vol. three Edition in Chief K.M. De Silva. Colombo. 1973-pp 266-267.
- 34 දොන් බස්තියන් සී. 1904, සොයිසා වර්තය හෙවත් වාර්ල්ස් හැන්රි ද සොයිසා සාමදාන විනිශ්චයකාරතුමාගේ ජීවිත කථාව, දිනපතා පුවත්ත යන්ත්‍රාලය, 65-66 පිටු සහ 103 පිටුව
- 35 ද සිල්වා එම්. යූ.: 1998, ශ්‍රී ලංකාවේ කල වැඩවසම් ක්‍රමය, අභය මුද්‍රණ, කඩවත, 65 පිටුව.
- 36 English Literature in Ceylon. pp 25-129 ලංකාවේ අධ්‍යාපන පරිණාමය 120 පිටුව Partidana Manjari, 1997, Paper on Buddhism and Sri Lanka Studies in Commemoration of Gate Mudliyar. W.F. Gunawardhana. Ed by Hiran Jayasuriya, Dehiwala, pp 4,5.
- 37 කාරියවසම්, තිස්ස.: මොහොට්ටිවත්තේ ගුණානන්ද හිමිපාණෝ පසුබිම සහ කාර්ය සාධනය, මොහොට්ටිවත්තේ ශ්‍රී ගුණානන්ද

- සමරු කලාපය, සංස්. තිස්ස කාරියවසම්, ප්‍රණීන් අභයසුන්දර, මහරගම, 1990, 192 පිටුව.
- 38 වික්‍රමසූරිය, සරත්චන්ද්‍ර.: 1987, නූතන සිංහල සාහිත්‍යයේ පසුබිම හා ආරම්භය, රාජ්‍ය සාහිත්‍ය උත්සව විශේෂ කලාපය සංස්. මහාවාර්ග්‍ය මිණිවත් පී. තිලකරත්න ඇතුළු තවත් අය, කොළඹ, 15 පිටුව.
- 39 Religious Activities and the Development of a New Poetical Tradition in Sinhalese, 1852-1906.
- 40 De Alwis, James.: 1852, Introduction to Sidat Sangarawa, pp 133-134.
- 41 බයිබලය (අභිනව ගිවිසුම) වෙස්ලියන් මිෂනාරිවරුන්ගේ ප්‍රකාශනයකි. 1817 ශුද්ධ වූ බයිබලය කොළඹ පුරවරයෙහි බයිබල් සමාගම් වෙනුවෙන් සිංහල භාෂාවට පිටපත් කොට අච්චු ගස්වන ලදී. කොළඹ බයිබල් සමාගම, 1819.
- 42 ඇස්. ලැම්බ්‍රික් සහ ජේ. සෙල්කර්ක් ශුද්ධ බයිබලය 1832- 1862, උපුටා ගැනීම: රාජකරුණා, ආර්ය.: 19 වන සියවසේ පද්‍ය සාහිත්‍යය, කොළඹ, 1944, 1 පිටුව.
- 43 විනිශ්චකාරයෝ ආණ්ඩු කරණ කාලයේ රටට සාහිත්‍යයක් පැමිණුණාය. ඔවුන් අවුරුදු දහයක් පමණ එහි විසූවාය. 19 වන සියවසේ පද්‍ය සාහිත්‍ය, 138 පිටුව.
- 44 වික්‍රමසූරිය, සරත්චන්ද්‍ර.: 1987 නූතන සිංහල සාහිත්‍යයේ පසුබිම හා ආරම්භය, 1987 රාජ්‍ය සාහිත්‍ය උත්සව විශේෂ කලාපය, 15 පිටුව.
- 45 ප්‍රඥාසේකර හිමි, කලුකොඳයාවේ.: සිංහල පුවත්පත් සඟරා ඉතිහාසය, ප්‍රථම කාණ්ඩය, (1832-1887) කොළඹ, 1965, 3-30 දක්වා පිටු.
- 46 කාරියවසම්, තිස්ස.: සාහිත්‍ය සංවර්ධනයට පුවත්පත් කලාවේ දායකත්වය, 1987 සාහිත්‍ය උත්සව විශේෂ කලාපය, කොළඹ, 1987, 11 පිටුව.
- 47 සිංහල පුවත්පත් සඟරා ඉතිහාසය, 32 පිටුව.

- 48 එම, 45 පිටුව.
- 49 එම, 47-50 දක්වා පිටු:
- 50 සාහිත්‍ය සංවර්ධනයට පුවත්පත් කලාවේ දායකත්වය, 12 පිටුව.
- 51 එම, 13 පිටුව.
- 52 Wickramasooriya Sarathchandra, 1984, Some New Light on the First Sinhala Novel, The Sri Lanka Journal of the Humanities, Vol X, Nos 1-2 pp 46-56.
- 53 සාහිත්‍ය සංවර්ධනයට පුවත්පත් කලාවේ දායකත්වය, 12 පිටුව.
- 54 19 වන සියවසේ ගද්‍ය සාහිත්‍යය, 1-131 පිටු.
- 55 කාරියවසම්, තිස්ස.: 1969, සිංහල නාට්‍යයේ විකාශනය, (1867-1911) කොළඹ, 13 පිටුව.
- 56 ලක්ෂ්මිකිරණ, 1868.09.18 සහ 1869.11.19.
- 57 සිංහල නාට්‍යයේ විකාශනය, 39 වන පිටුව.
- 58 පරණවිතාන, කේ.ඩී.: 1996, ජේම්ස් ද අල්විස් ප්‍රබන්ධ සහ ලිපි, කොළඹ, 69-150 පිටු.
- 59 කාරියවසම්, තිස්ස.: 1996, බටහිර සාහිත්‍ය විචාර ප්‍රවේශය, කොළඹ, 141 පිටුව.
- 60 Goldsmith, Oliver.: The Poems and Plays, London, pp.3-13.
- 61 ජේම්ස් ද අල්විස් ප්‍රබන්ධ සහ ලිපි, 30 පිටුව.
- 62 Religious Activities and the Development of a New Poetical Tradition in Sinhalese.
- 63 Mucarjee, R.K.: 1947, Ancient Education Bhrahmanist and Buddhist, London, p. 397
- 64 Davy, Jhon.: 1921, An Account of the Interior of Ceylon, London.
- 65 ලංකාවේ අධ්‍යාපන පරිණාමය, 14, 15 පිටු.

- 66 කරතොට කීර්ති ශ්‍රී ධර්මාරාම මාහිමියන්ගේ ශිෂ්‍ය අක්මිමන සිරිධම්ම හෙවත් පුංචි කරතොට නමින් ප්‍රසිද්ධියට පත් පාලී භාෂාවේ හසල මේ හිමියන් පසු කලක පේදික් පණ්ඩිතශේඛර ප්‍රපනේන්ත නමින් ගිහි බවට පත් ව ක්‍රිස්තියානි දේශනාකාරයකු වූ බව සැලකේ. මේ හිමියන් දෙනමගේ අනන්‍යතාව පිළිබඳ සේවාර්ථක මහාචාර්ය තිස්ස කාරියවසම්ගේ අදහස මීට වෙනස් ය. ඤාණවිමල හිමි, කිරිඇල්ලේ.: වේනැල්ලේ ශ්‍රී ධම්මදින්න ස්වාමීන්ද්‍ර ඉතිහාසය, (පිටු) ගමගේ නිමල්, ජේ.: කරතොට නාහිමි, මාතර, 1979, 77 පිටුව. ඇලපාත ධම්මරතන හිමි පැවිදි විමෙත් අනතුරුව මුදලි තනතුරක් ලැබ ඇලපාත මුදලි නමින් ප්‍රසිද්ධ විය. කරතොට නාහිමි, 76 පිටුව. කපුගම ධම්මධන්ධ හිමියෝ, ජෝර්ජ් නන්දෝරිස් ද සිල්වා නමින් සිවුරු හරින ලදී.
- 67 කරතොට නාහිමි, 18, 19 පිටු.
- 68 වේනැල්ලේ ශ්‍රී ධම්මදින්න ස්වාමීන්ද්‍ර ශාසන ඉතිහාසය, vii-viii පිටු.
- 69 Kulasuriya, Ananda S.: 1990, Sinhala Writing and the Transmission of Texts in Pre Modern Times. The Sri Lanka Journal of the Humanities. D.E. Hettiarachchi Commemoration Volume. University of Peradeniya, Vol. XVI, No. 1-2, p. 177.
- 70 ලක්මිණි පහන, 1885, නොවැම්බර් 01 වන දින.
- 71 අභයසුන්දර, ප්‍රණීත්.: 1990, කොළඹ විහාරාරාමවල ආරම්භය, මොහොට්ටිවත්තේ ශ්‍රී ගුණානන්ද සමරු කලාපය, සංස්. තිස්ස කාරියවසම්, ප්‍රණීත් අභයසුන්දර, මහරගම, 55 පිටුව.
- 72 Ariyapala, M.B.: 1980, Cultural Renaissance, A Lessor Known Pioneer Ven, Priyarathna Tissa. Maha Thero. J.R.A (CB) Vol. (N.S.) p. 81.
- 73 බලගල්ලේ, විමල් ජී.: ස්වදේශීය විදේශීය ලේඛන නිරීක්ෂණ සහිත සිංහල භාෂාධ්‍යයන ඉතිහාසය, (ආරම්භයේ සිට 1965 තෙක්) කොළඹ, 92 පිටුව.

- 74 රතනසාර හිමි, හැවැත්පොල.: 1970, බ්‍රිතාන්‍ය ප්‍රතිපත්ති බුදු සමය හා පිරිවෙන් අධ්‍යාපනය, (1815-1965) කැලණිය, XVIII
- 75 De Silva, M.U.: The growth of libraries in Sri Lanka During the Nineteenth Century; Vidyodaya, Journal of Social Sciences, Vol. I, No. 2, p 43-72.
- 76 "Sinhala Writing and the Transmisson to Texts in Pre modern times." p. 177.
- 77 Wikramarathna, Ananda.: 1984, The Geneses an orientalist, Motilal Banarsidas, Delhi, p. XXIV.
- 78 කාරියවසම්, තිස්ස.: නූතන ලංකාවේ පැරණිම පුස්තකාලයක වර්ධනය, විමල් අභයසුන්දර සම්ප්‍රසාදනය, සංස්: අමරහේවා මද්දුම ඇතුළු තවත් අය, රජයේ මුද්‍රණාලය, කොළඹ, 28 පිටුව.
- 79 එම, 29 වන පිටුව.
- 80 Background to the Publication of Classical Sinhala Texts, p. 327.
- 81 Sinhalese Writing and the Transmissions of Texts in Pre modern times, p. 181.
- 82 නූතන ලංකාවේ පැරණිම පුස්තකාලයක වර්ධනය, 27, 28 පිටු.
- 83 A Descriptive Catalouge of the Sanskrit, 1870, Pali and Sinhalese literary works of Ceylon, Vol. I, Government press, Colombo.
- 84 Turnour, George.: 1837, Mahavansa, English Tr.
- 85 The Attanagalu Vansa or the History of the Temple of Attanagale, 1866, Government press, Colombo.
- 86 English Literature in Ceylon, p. 122.
- 87 හත්ඵනගල්ල විහාරවංස නම් පුරාණ පාලි කාව්‍යය සහ එහ සිංහල සන්නේ, 1887, සංස්: ජේම්ස් ද අල්විස්, ෆොන්සේකා ඇන්ඩ් සන්ස් ප්‍රින්ටර්ස්.

- 88 යටත් විජිත යුගයේ ඇති වූ හෙළ බෞද්ධ පුනරුදය, 239 පිටුව.
- 89 විසුද්ධිමග්ග, 1890, සංස්: ඇම්. ධර්මරත්න.
- 90 මිලින්ද ප්‍රශ්නය, බුද්ධ වර්ෂ 2420, (කර්තෘ පළ නොවේ) ශාසනාභිවෘද්ධියක යන්ත්‍ර ශාලාව, කොළඹ, කොටහේන.
- 91 අභයසුන්දර, විමල්.: 1994, මොහොට්ටිවත්තේ ශ්‍රී ගුණානන්ද අපදානය, කොළඹ, 303 පිටුව.
- 92 සිදත් සඟරා විස්තර සන්නය, (1902), සංස්: ධර්මාරාම හිමි, රත්මලානේ විද්‍යාලංකාර පිරිවෙණ.
- 93 මොහොට්ටිවත්තේ ශ්‍රී ගුණානන්ද සමරු කලාපය, 93 පිටුව.
- 94 කාරියවසම්, තිස්ස.: 1796, රාමඤ්ඤ නිකායේ ප්‍රභවය සහ ව්‍යාප්තිය, පූජ්‍ය හේන්පිටගෙදර ඤාණසීහ මාහිමියන් වහන්සේට පිරිනැමෙන අභිෂේක සංග්‍රහය, සංස්: හෙන්පිටගෙදර ඤාණවාස ස්ථවිර ඇතුළු තවත් අය, කොළඹ, 12 පිටුව.
- 95 ධර්මදාස, කේ.එන්.ඕ.: 1995, යටත් විජිත යුගයේ ඇති වූ හෙළ බෞද්ධ පුනරුදය, අපේ සංස්කෘතික උරුමය, සංස්කෘතික හා ආගමික කටයුතු අමාත්‍යාංශය, නුගේගොඩ, 239 පිටුව.
- 96 රාමඤ්ඤ නිකායේ ප්‍රභවය සහ ව්‍යාප්තිය, 14-20 පිටු.
- 97 සිංහල සාහිත්‍ය වංශය, 736-743 දක්වා පිටු.
- 98 නූතන ලංකාවේ පැරණිම පුස්තකාලයක වර්ධනය, 29 පිටුව.
- 99 Religious Activities and the Development of A New Poetical Tradition in Sinhalese, p. 191.XIII
- 100 අනගාරික ධර්මපාල අප්‍රකට අත්ලිපි, 1998, සංස්: දොඩන්දුවේ ධර්මසේන අනුනාහිමි ඇතුළු තවත් අය, දකුණු පළාතේ සංස්කෘතික අමාත්‍යාංශය, XX, XXII පිටු.
- 101 මිය ගොස් අවසානයයි සමහරු බුද්ධාගම ගැන කරුණු කීහ. එහෙත් එය දන් යළි මතු වීමට පුදුම උත්සාහයක් දරයි. ක්‍රිස්තියානියට විරුද්ධව හැම සතියකම කොළඹ ඉතා විශාල රැස්වීමක් පැවැත්වෙයි. ක්‍රිස්තියානියට විරුද්ධව පත්‍රිකා බෙදා හරී. කොල්ලුපිටියේ තාප්පවලක් ඒවා ගසා ඇත. ඒවායේ

සඳහන්ව ඇත්තේ ජෛනවිද්‍යා සහ යේසුස් ක්‍රිස්තුස්ට වදිනවාට වඩා අනෙක් පියාසර කරන කාක්කන්ට සහ බුරා ගෙන පාරේ යන බල්ලන්ට වැදීම හොඳයි කියාය, මොහොට්ටිවත්තේ ශ්‍රී ගුණානන්ද සමරු කලාපය, 200 පිටුව.

- 102 සතර මහාවාදය, 1990, සංස්: කාලිංග ඔබේවංස, රජයේ මුද්‍රණ කොළඹ, XIII පිටුව.
- 103 Goonetilake, H.A.I.: 1998, Image of Sri Lanka Through American Eyes, Travellers in Ceylon in the 19th and 20th Centuries. Embassy of United States of America. Colombo-Sri Lanka, pp. 147-167, 236, 237.
- 104 මොහොට්ටිවත්තේ ශ්‍රී ගුණානන්ද සමරු කලාපය, 205 පිටුව.
- 105 ශ්‍රී ලංකා රජයේ ලේඛනාගාරයේ ලොට් 4/163 යටත් විජිත භාර රාජ්‍ය ලේකම් විසින් ආණ්ඩුකාරයා වෙත එවන ලද අංක 192 සහ 1984 ජුනි 17 දරන ලිපියේ ඇමුණුම.
- 106 කාරියවසම්, තිස්ස.: වෙසක් කැරොල් ගීතයේ විකාශනය, සිංහල සංස්කෘතිය හා කලා ශිල්ප, ඇම්.බී. ආර්යපාල උපහාර අංකය සංස්: ජී. හේමපාල විජේවර්ධන ඇතුළු තවත් අය, කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයේ සිංහල අංශය මගින් ප්‍රකාශිත යි, 301 පිටුව.
- 107 ආර්යරත්න, සුනිල්.: කැරොල් පසම් කන්තාරු, කොළඹ, 1987, 191 පිටුව.
- 108 වෙසක් කැරොල් ගීතයේ විකාශනය, 312 පිටුව.
- 109 කුඩලිගම, ඩී.එස්. 1986, ආනන්ද.: අධ්‍යාපන ප්‍රගමනය, ආනන්දය, නොවැම්බර් 01 දිනට පුරා සියක් වසරක් සපිරීම නිමිත්තෙන් පළ කැරෙන විශේෂ සමරු කලාපය, සංස්: ඩී.එස්. කුඩලිගම ඇතුළු තවත් අය, කොළඹ, 1986 ලංකා ප්‍රින්ටින් ඇන්ඩ් පැකේජින් කම්පනි, 62 පිටුව.
- 110 එම, 62 පිටුව.

"ඔටහිර ජාතීන් පැවිණෙන විට ප්‍රධාන ලාංකේය
අධ්‍යාපන ආයතනය වූයේ පන්සල යි. ආරාමයෙන්
බැහැර අධ්‍යාපනයක් ලබාගැනීමේ අවස්ථාවක්
බෞද්ධ ලෝකයේ නොවීය. ඉගෙනීමේ නති අයිතියන්
එය ලබාගැනීමේ විවේකයන් ඔවුන්ට තිබිණි. දේශපාලනික හා
ආර්ථික වාතාවරණය තීරණය කිරීමේදී රටේ
රජතුමාගේ ක්‍රියාකාරීත්ව ජාලයේ කොටස්කරුවකු වීමට
විභාරස්ථානයට ඉඩ සැලසී තිබිණි."

ISBN 955-99877-0-4

මිල රු. 150/=

දීවිභාෂක
උගතුන්
සහ සීමිත
සාහිත්‍යය